

DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

Sèrie P - Número 45 / III Legislatura / Quart període

Dimecres, 13 de desembre de 1989

Presidència del Molt Honorable
Sr. Joaquim Xicoy i Bassegoda

Sessió Plenària núm. 39

SUMARI

S'obre la sessió a tres quarts d'onze del matí i nou minuts.

Solemne sessió commemorativa del desè aniversari de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (Punt únic de l'ordre del dia.)

Intervencions: *M. H. Sr. President (p. 2054), I. Sr. Latorre (CDS) (p. 2054), I. Sr. Carod-Rovira (ERC) (p. 2056), I. Sr. Pere (M) (p. 2058), I. Sr. Casanovas (M) (p. 2059), I. Sr. Vidal-Quadras (P) (p. 2061), I. Sr. Ribó (IC) (p. 2063), I. Sr. Obiols (S) (p. 2066), I. Sr. Subirà (CiU) (p. 2069) i M. H. Sr. President de la Generalitat (p. 2071).*

La sessió s'aixeca a tres quarts de dues del migdia i quatre minuts.

SESSIÓ PLENÀRIA Núm. 39

La sessió s'obre a tres quarts d'onze del matí i nou minuts. Presideix el M. H. Sr. President del Parlament, acompanyat de tots els membres de la Mesa, la qual és assistida per l'Oficial Major, el lletrat Sr. Sol i el lletrat Sr. Vintró.

Al banc del Govern seu el M. H. Sr. President de la Generalitat, acompanyat de tots els H. Srs. Consellers.

Ordre del dia

Punt únic de l'ordre del dia: *Solemne sessió commemorativa del desè aniversari de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.*

El Sr. PRESIDENT: Comença la sessió.

Aquesta sessió té com a únic punt de l'ordre del dia la commemoració del desè aniversari de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Il·lustres senyores diputades, il·lustres senyors diputats, amb el ple suport de tots els grups parlamentaris, aquesta Cambra commemora avui el desè aniversari del nostre Estatut.

L'Estatut, cal veure'l, no com un resultat d'una nova administració territorial sorgida de la Constitució Espanyola de 1978, sinó com el reconeixement formal i jurídic d'una realitat preexistent: la identitat nacional de Catalunya, que s'ha de dotar d'institucions pròpies d'autogovern. Per tant, els precedents de l'Estatut de 1979 s'han de cercar molt més enllà de la transició democràtica viscuda a l'Estat espanyol després de la mort del darrer cap d'Estat, que va culminar amb l'aprovació de l'esmentat text estatutari i constitucional. El període 1975-78 ha d'ésser considerat com el darrer episodi de la lluita del catalanisme polític per assolir fites autonòmiques. Cal reconèixer, però, que en l'anomenada «transició» les aspiracions de les forces polítiques catalanes trobaren, malgrat moltes dificultats, el clima, si no adient, almenys suficient per cobrir amb relativa celeritat tot el complicat procés.

Crec que no serà sobrer recordar la cronologia més destacable. El 15 de juny de 1977 se celebren les primeres eleccions democràtiques a tot l'Estat. L'Onze de Setembre de 1977 més d'un milió de catalans reclamen l'Estatut d'Autonomia pels carrers de Barcelona. El 23 d'octubre del mateix any 77, restablerta la Generalitat provisional, retorna de l'exili el President Tarradellas. 15 de juny de 1978, reunió dels parlamentaris catalans a la seu del Senat: es posa en marxa el procés estatutari. El 3 de juliol l'Assemblea de Parlamentaris es reuneix al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona. L'1 d'agost la Comissió dels Vint es constitueix en ponència al Saló de les Cròniques del mateix Ajuntament. Els dies 12, 13, 14 i 15 de setembre, reunions al parador de Sau per redactar l'Avantprojecte de l'Estatut. 6 de desembre, referèndum pel qual s'aprova la Constitució Espanyola. 29 de desembre de 1978, en aquest mateix Saló, els parlamentaris catalans aproven l'Avantprojecte d'Estatut. 13 d'agost de 1979, Dictamen de la Comissió Constitucional del Congrés dels Diputats que aprova l'Estatut. 25 d'octubre del 79, aprovació per referèndum del poble de Catalunya del text estatutari. 29 de novembre, ratificació pel Ple del Congrés dels Diputats. 12 de desembre, ratificació d'aquest pel Senat, i 18 de desembre de 1979, Joan Carles I sanciona l'Estatut.

Totes les forces polítiques d'aleshores, d'una manera o altra representades ara en aquest Parlament, contribuïren que l'aspiració estatutària es fes tangible realitat: uns, potser, anant més enllà del que volgueren en el punt d'arrencada; d'altres, deixant dolorosament pel camí reivindicacions molt de temps acaroades. Tots hi aportaren, tots hi sacrificaren i —avui crec que ho podem dir— tots hi guanyaren. No em pertoca a mi, com a President de la institució que representa tot el poble de Catalunya, emetre judicis sobre el grau d'idoneïtat del text estatutari per satisfer les aspiracions d'aquell, ni tampoc sobre els resultats obtinguts en la seva aplicació; això correspon als diferents grups polítics i, en primer i darrer terme, al poble català.

Sí que m'escau destacar la feina feta en aquesta Cambra en el curs d'aquests deu anys: 176 lleis, 417 resolucions, 135 mocions, 471 interpellacions, 826 preguntes orals, 5.404 preguntes escrites... Tampoc hem d'oblidar els 20 recursos d'inconstitucionalitat interposats per acord d'aquest Parlament.

També m'escau deixar constància del clima que s'ha viscut en aquest Parlament en aquest període: més enllà de les diferències i discrepàncies lògiques i àdhuc desitjables en tot sistema democràtic, la correcció, la cortesia i l'esperit de col·laboració i servei han caracteritzat el transcórrer de la vida parlamentària.

En saludar i felicitar tots els diputats presents per l'efemèride que celebrem avui, també vull recordar en aquests moments tots aquells que han ocupat un escó en aquesta casa en les dues anteriors legislatures, assolint una de les situacions més elevades a què pot aspirar un ciutadà: ser elegit pels seus conciutadans per servir el país. També saludar els meus antecessors en la Presidència, senyors Heribert Barrera i Miquel Coll, que avui estan aquí presents entre nosaltres. I d'una manera especial recordar aquells que ja no es troben entre els vius, però que tenim presents en l'exemple que ens deixaren: Alfons Carles Comín i Ros, Josep Maria Poblet i Guarro, Josep Maria Nolla i Panadès, Pere Ardiaca i Martí, Higiní Torras i Majem, Marià Vila d'Abadal, Ramon Franch i Baiges, Francesc-Xavier Puig i Andreu, Ramon Fernández Jurado, Joaquim Pibernat i Lleyxà, Jordi Peris i Musso, Joan Cornudella i Barberà, Joan Casanelles i Ibarz, Carlos Cigarrán Rodil.

Per acabar, i abans de donar pas a les intervencions dels diferents grups, crec interpretar en aquest aniversari el sentir de tota la Cambra en deixar ben explícit el compromís de tots els qui la componen per treballar, ara i sempre, per la nostra nació.

Gràcies.

Per l'Agrupació parlamentària del CDS, té la paraula l'Il·lustre Diputat senyor Latorre.

El Sr. LATORRE: Senyor President, senyores diputades, senyors diputats, il·lustres convidats, volem començar la nostra intervenció recollint el que creiem que ha de ser el sentiment de tota la Cambra i de tots els catalans: un sentiment de joia en poder celebrar deu anys d'autonomia del poble de Catalunya, el període més llarg d'autogovern de què mai hem gaudit. Quan ara ha fet deu anys que els catalans votàrem l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia, una era la fita que perseguíem: la consolidació de la democràcia a l'Estat espanyol i la recuperació de les llibertats d'un poble durant massa temps perseguides; era poder dotar-nos d'un marc jurídic on desenvolupar la identitat d'un poble, el català; era trobar una resposta a les reivindicacions que molts varen portar al carrer —«llibertat, amnistia i es-

tatut d'autonomia»—, i que més d'un milió de ciutadans referendaren, com ha dit el President fa un moment, massivament, el ben recordat 11 de setembre del 77. La resposta fou positiva gràcies a la voluntat i l'acord de totes les forces polítiques i a un tarannà del Govern d'aleshores, del qual els centristes d'avui ens sentim hereus. El diàleg, el pacte, donaren com a fruit l'Estatut d'Autonomia, com a part d'un projecte més ampli i ambiciós, que era la creació a Espanya de l'Estat de les autonomies, reconegut a la Constitució.

Avui, després de deu anys de vigència i aplicació de l'Estatut, consolidada la democràcia a Espanya, incorporats al projecte europeu, cal valorar el nostre Estatut en un marc d'objectius i perspectives ben diferent d'aleshores. Cal situar-lo en la perspectiva de la consolidació de l'Estat de les autonomies, prenent consciència que existeixen tres àmbits de govern —el central, l'autonòmic i el local—, assumint el repartiment del poder polític que compet a cadascun d'ells, amb un objectiu comú: construir un Estat ric i competitiu, alhora que solidari, capaç d'afrontar en un curt termini el repte del mercat únic del 93. Cal situar-ho en un moment històric del nostre continent europeu: d'una banda, el ja esmentat mercat únic que establiran els deu països membres de la Comunitat Europea i, de l'altra, la que ja podríem anomenar «revolució democràtica» dels països de l'Est. Un i altra plantegen a Espanya i a Catalunya la necessitat de crear una economia equilibrada, sòlida i capaç de competir amb els països més avançats, i d'aprofitar els nous mercats que s'obren amb els canvis que estan esdevenint als països de l'Est. I cal situar-ho, sobretot, en el marc de la solidaritat i el respecte al nostre entorn natural, una solidaritat entre els pobles que integren Espanya, i una solidaritat també entre els ciutadans que més tenen envers aquells que menys tenen, una solidaritat entre els joves i els més grans, entre els països de l'Est i de l'Oest. Aquestes, senyores diputades, senyors diputats, són les fites; aquestes són les responsabilitats que els governs, tots, en els tres nivells esmentats, han d'assolir. I és en aquest marc, doncs, que hem de ponderar aquests deu anys d'Estatut.

Però és en aquest marc, sobretot, que ens hem de plantejar el seu futur. I, senyores, i senyors, ens dol dir que estem decebutos. Els que el 1979 varen votar l'Estatut amb l'esperança que finalment dotaríem de contingut les institucions democràtiques de Catalunya començaven a perdre-la parcialment a partir del 1982; avui, malauradament, el desenvolupament de l'Estat de les autonomies, i particularment la de Catalunya, és regressiu: és aquesta mena de recel del Govern central a cedir poder polític, són els mecanismes que d'una manera indirecta limiten les competències reals de les autonomies —el sistema de finançament o la duplictat d'estructures administratives només són els exemples més flagrants.

Els centristes catalans opinem que aquest no és el camí per tal d'assolir els objectius als quals fèiem referència anteriorment. Perquè un país funcioni, igual que perquè funcioni una empresa, cal que les competències i responsabilitats de les diferents administracions estiguin delimitades i definides: se'ls ha de dotar de mitjans suficients, amb capacitat de decisió sobre la gestió i amb un marge adient per tal de fomentar el seu autofinançament, amb el benentès que cada una d'elles està lluitant per la consecució de la prosperitat de l'empresa col·lectiva. Manca, doncs, acabar de definir aquesta distribució de responsabilitats que superi els interessos partidistes, agiliti les estruc-

tures administratives, doni capacitat d'autogovern a aquells pobles que integren l'Estat espanyol, al temps que els faci partícips de la consecució d'objectius comuns. O és que no els tenim, aquests objectius comuns? Nosaltres creiem que sí, rotundament que sí, defugint —ho dic solemnement— qualsevol temptació autodeterminista.

Doncs, per tal d'assolir aquests objectius comuns, les autonomies han de participar en el debat del projecte europeu; han de tenir més llibertat d'actuació en el disseny de la política econòmica i social i en la destinació dels seus recursos; cal que els seus interessos estiguin fortament representats en una cambra alta reformada com a veritable cambra de representació territorial; cal que la solidaritat dels pobles es fonamenti en un enriquiment de cada un d'ells, aprofitant al màxim llurs capacitats productives; cal, en definitiva, que avancem en la consolidació de l'Estat de les autonomies, potser, ara per ara, encara una de les assignatures pendents de l'encara nostra jove democràcia. I, per a això, Catalunya és, ha de ser, capdavantera.

Però molts ens preguntem si aquest Estatut del qual celebrem els deu anys de vigència és, ara per ara, una eina suficient. Aquest no és, de fet, un debat que es plantegi de nou en aquesta Cambra: el Parlament de Catalunya el va abordar amb profunditat el propassat mes de febrer del 87. Ja aleshores es posaven de manifest algunes de les dificultats amb les quals es trobava Catalunya per tal de consolidar el funcionament de les seves institucions i d'exercir les competències que l'Estatut i la Constitució li encomanen. I cal reconèixer que d'aleshores ençà sembla que no s'ha avançat gaire: la prova s'ha donat en la darrera campanya per a les eleccions generals, en la qual, potser amb matisos, i amb l'excepció òbvia d'alguna força política, tots els grups amb representació en aquesta Cambra vàrem posar de manifest el procés d'involució autonòmica que havia desenvolupat el partit que avui encara segueix al capdavant del Govern central.

Sembla evident que no es pot continuar mantenint una situació de conflicte continuat entre els dos nivells de govern. Això no és bo ni per a Catalunya ni per a Espanya. El procés de desenvolupament i consolidació autonòmic és molt important; massa com perquè sigui vist des de l'Administració central com una excusa per a picabaralles per no perdre control sobre les decisions polítiques, ni des de l'Administració autonòmica com un problema o excusa que impideixi una millor gestió de les responsabilitats polítiques que ja té encomanades el Govern de la Generalitat.

Per a nosaltres, el tema és tant important que no es pot deixar a improvisacions parcials la seva resolució, ni aquesta ser fruit de decisions precipitades i unilaterals. Molt sovint no és tant el nombre de traspassos de competències, sinó les condicions en què s'obtenen aquestes competències: potser alguns, massa precipitats, sense tenir ben lligades les contrapartides, bàsicament econòmiques, i sense ubicar el traspàs en una visió de conjunt de les diferents polítiques sectorials a Catalunya, ens han portat més problemes dels que tots hauríem desitjat.

La resolució del tema autonòmic depèn bàsicament de la voluntat política dels que tenen responsabilitats de govern. No es tracta, doncs, tant de canviar la lletra de la norma, sinó l'esperit amb què cal llegir-la. L'Estatut pot tenir una interpretació suficientment àmplia perquè hi tingui cabuda un marc suficient d'autogovern de Catalunya, i així també ho van reconèixer la

majoria dels grups parlamentaris al decurs del debat ja esmentat, de febrer del 87. La tasca d'intentar canviar una actitud política és més costosa, però més rendible, a la llarga, que intentar acotar-la per la via de la norma. Quantes vegades hem hagut de denunciar que moltes normes poden convertir-se en paper mullat si no hi ha la voluntat política de fer-les complir? Si no hi ha una seriosa voluntat política de desenvolupament en profunditat de l'Estat de les autonomies per part del Govern central, podem intentar canviar les normes, que ells en crearan unes altres; si no hi ha un missatge conjunt clar, concret i sense ambigüitats del que volem els catalans —no tan sols el partit que ens governa—, i amb quines condicions, ens serà més difícil assolir les quotes d'autogovern que necessitem.

La voluntat històrica d'autogovern de Catalunya, la seva vocació de participar en projectes polítics més amplis, la seva característica de ser una societat oberta, emprenedora i participativa, mereix que es consolidin les institucions catalanes que li són pròpies. I és per tal d'assolir-ho que les forces polítiques catalanes ens hem de comprometre, totes, a lluitar per fer-ho realitat.

Nosaltres creiem, doncs, que l'Estatut pot ser..., és, avui, una eina suficient per garantir el procés i el desenvolupament del poble de Catalunya si totes les forces polítiques entenem que el disseny de l'Estat espanyol és el d'un Estat amb els tres nivells de govern; si la construcció de Catalunya és una tasca de tots els catalans, la representació política dels quals som totes les forces polítiques presents en el Parlament de Catalunya —i no només d'una, per molt que tingui la majoria absoluta—, i pot ser..., és, avui, una eina suficient si recuperem no només l'esperit del 79, sinó també el del 32.

Permeti la Cambra que, arribat aquest punt del discurs, els recordi tres breus paràgrafs del discurs del President Macià en presentar l'Estatut de Núria a les Corts Generals, aquell 14 d'agost del 31, i que il·lustren aquest esperit que nosaltres reivindicuem. Deia el President Macià —tradueixo directament del castellà—:

«No, no hem estat, no som, no volem ser una legació ni una ambaixada. No som ambaixadors que van a tractar a terra estranya; no ens hem mogut del nostre solar, i la veu que ara escolteu, senyors del Govern, és veu de germans». Afegia més endavant: «I aquesta és, potser, senyor President, la veritable solemnitat d'aquest acte, la seva principal i positiva transcendència. Catalunya, per la seva tradició històrica, pel seu idioma que li és connatural, per la seva organització especial del treball, pel seu sentiment jurídic, en una paraula, pel que és i perquè és, constitueix, dins del solar hispànic, una persona moral. En la família dels seus pobles és un poble, i des de fa segles ha propugnat per tal de fer sentir la seva veu. No recordem temps passats, en els quals tots vàrem plorar les nostres penes». I, finalment, va dir: «Aquí teniu el resultat de la voluntat del poble de Catalunya: el presentem amb tot l'amor del germà, i només esperem que el rebeu amb afecte».

I ara, senyores diputades, senyors diputats, per acabar, una proposta de futur. Tindrem ara l'oportunitat, l'any 90, d'encetar un debat en profunditat sobre el tema del finançament de Catalunya. Tindrem l'oportunitat que aquest gran debat no sigui tan sols de números, sinó que sigui un gran debat polític, en què les nostres propostes de finançament responguin a uns objectius de política autonòmica, de la nostra voluntat d'autogovern i de les

fites en què s'empara; un debat que conclogui amb el consens i l'acord de totes les forces polítiques i, amb elles, del poble de Catalunya, que ens permeti d'assolir el màxim sostre autonòmic per tal de fer, entre tots, una Catalunya capdavantera de l'Estat de les autonomies i motor de la plena integració de Catalunya i d'Espanya en una Europa exemple, avui, de la lluita per la democràcia i la solidaritat.

I, finalment, un desig: que d'aquí a deu anys puguem celebrar la normalitat de l'autogovern de Catalunya i d'un Estat de les autonomies plenament consolidat. Això depèn, només, de tots nosaltres.

Gràcies, senyor President, senyores i senyors diputats.

El Sr. PRESIDENT: Gràcies, senyor Latorre. Per l'Agrupació parlamentària d'Esquerra Republicana de Catalunya, té la paraula l'Il·lustre Diputat senyor Carod-Rovira.

El Sr. CAROD-ROVIRA: Senyor President, senyores i senyors diputats, tinc l'honor de parlar-los en nom d'Esquerra Republicana de Catalunya, el partit de la mà del qual va venir el nostre primer Estatut que, en el seu Preàmbul, ja es referia al dret que té Catalunya com a poble a l'autodeterminació; Estatut obtingut després d'abatre democràticament la monarquia.

L'Estatut d'ara és, però, conseqüència d'una Constitució que comportà l'entronització inevitable d'una dinastia sobre la continuïtat de la qual el poble ja s'havia pronunciat a les urnes el 1931. Tornem a tenir Estatut, i això és positiu, però ningú no hi ha manifestat entusiasme, perquè aquest no és l'Estatut que els uns van prometre, ni el que altres imaginaven, ni el que tots necessitàvem. Aquest Estatut no ha funcionat, ja que el marc legal és insuficient, perquè l'Estat espanyol en limita l'acció competencial i perquè el Govern català fa un ús autolimitatiu de les possibilitats d'autogovern.

A l'Estatut de Sau es deia que els poders de la Generalitat emanen del poble, però, en el text definitiu de la Moncloa, els poders ja emanaven de la Constitució Espanyola, de l'Estatut i del poble. Així, l'única sobirania resideix en el poble espanyol, i aquesta s'imposa a Euskadi, quan Euskadi no vota la Constitució, i s'imposa als Països Catalans, quan els Països Catalans diuen «no» a l'OTAN. La sobirania dels qui en tenen s'imposa a la d'aquells que no en tenim.

L'Estatut va ser un text d'emergència, pactat i elaborat de pressa i corrents. Quan Catalunya tenia, davant l'Espanya tardofranquista, la legitimitat d'haver alçat sempre la bandera de la democràcia, l'europeisme i la modernitat, no va utilitzar-la, i diluï els seus drets i la seva tradició en el miratge del «café per a tots», gràcies al qual es donava autonomia a qui en volia i a qui no, a qui en reclamava el dret i a qui mai havia sospitat de tenir-ne, a qui en necessitava i a qui ja feia amb una diputació provincial.

Ara tenim disset comunitats autònomes profundament diferents en demografia, cultura, estructura econòmica i consciència col·lectiva, la potenciació de les quals no pretenia res més que la neutralització de la diversitat per la via de l'homogeneïtzació des de sota. L'Estatut actual no ha resolt el tema bàsic del finançament, punt fonamental de l'autonomia real. Avui, les autonomies no es diferencien per l'article constitucional pel qual hi van accedir, sinó per qui les sosté —l'Estat o elles mateixes—, com Euskadi. Avui, quasi tots els diners arriben de Madrid; en vénen pocs pel que paguem d'impostos i van destinats a actuacions prefixades: és la «crònica d'una asfíxia

premeditada», en mots de Trias Fargas; l'obstacle més important per al desenvolupament de l'Estatut, que no té cap altra via de resolució que l'establiment de la fórmula del concert.

El 1979 es va renunciar també a les competències d'ordre públic, de les quals es disposava en el text republicà. La seguretat ciutadana i la protecció civil depenen de la figura caduca i no constitucionalitzada dels governadors civils; el funcionament de la Junta de Seguretat és gairebé inexistent, i les funcions policiaques dels Mossos, també. En el terreny judicial, amb una estructura monolítica i centralitzada, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya —com el de Múrcia o el de la Rioja— no té res a veure amb el de Cassació, que tenia jurisdicció pròpia sobre les matèries de competència exclusiva autonòmica, sense possibilitat de cassació davant el Suprem, amb uns membres nomenats per la Generalitat, igual que tots els jutges i magistrats amb jurisdicció a Catalunya.

Pel que fa a la llengua, l'Estatut no conté —contràriament al que la Constitució disposa per al castellà— el deure de coneixement del català, omissió que permet —malgrat el caràcter de llengua pròpia i oficial— el dret aberrant d'ignorar el català en la pràctica, als funcionaris de tota mena, des de jutges fins a mestres o policies, destinats al nostre país.

L'Estatut, en definitiva, no ens assegura l'autonomia política, però sí que consagra la nostra dependència col·lectiva. Sacralitzat el marc legal, canonitzada la Constitució, d'on vénen alguns béns i una munió de mals, aquesta ha esdevingut Bíblia de capçalera fins per als més ateus, i el Tribunal Constitucional la seva cúria vaticana. Les ambigüitats i les indefinicions del bloc constitucional s'han resolt sempre a favor de l'Estat i en contra de l'autonomia, a partir de la teoria jurídica de l'estatalització que el dit Tribunal ha construït al llarg de deu anys. Es tracta d'una actitud de retenció i de recuperació de competències duta a terme per l'Estat i els seus organismes aprofitant tota circumstància, com ara la incorporació a Europa. El Tribunal Constitucional ha eixamplat l'àmbit d'actuació estatal amb funcions d'alta inspecció o coordinació; ha destruït les competències de desplegament legislatiu, des d'una interpretació clarament ideològica del concepte de llei de bases i, en general, de normativa bàsica; ha tornat a definir alguns conceptes en una orientació antiautonòmica —règim local, nomenament de notaris, etcètera—, o bé n'ha creat de nous, com ara el de llengua comuna, referit al castellà. Al seu torn, el poder judicial ha actuat a les antípodes de l'esperit que ara fa deu anys s'atorgava aquí a la doble oficialitat lingüística.

Tenim deu anys d'Estatut, sí, però en tenim també deu d'autonomia?, d'autogovern polític? Evidentment, no. L'autonomia està neutralitzada per l'Espanya de sempre i tots els seus fantasmes familiars: l'Espanya al·lèrgica a la diferència cultural, intolerant amb la diversitat lingüística, incompatible amb la pluralitat nacional; perquè el nacionalisme espanyol —de dretes o d'esquerres, suposant que el matís existeixi— no deixa de ser nacionalisme espanyol, un nacionalisme que impregna tota l'estructura de l'Estat: administrativa, econòmica, política, judicial, militar, els mitjans de comunicació, el sistema educatiu, la representació i la projecció internacionals... A Espanya no hi ha més que una sola nació, una sola llengua i una sola sobirania: l'espanyola. I aquesta no és la nostra.

D'altra banda, de Catalunya estant, el Govern de la Generalitat ha fet també un ús restrictiu de les possibilitats d'autogo-

vern, perquè, si a Sau va proposar-se el concert econòmic, i aquest no prosperà en no disposar de la majoria —segons se'ns recordava fa poc—, ara, que sí que es té, no es disposa, en canvi, de la decisió que cal per plantejar-ne la conveniència. I s'ha de recórrer a altres fonts de finançament, com l'endeutament o les loteries, en uns moments en què l'entrada en massa de multinacionals ha augmentat la dependència de l'economia catalana, quan, a més, s'ha perdut el control català de dos sectors clau: el bancari i el de l'energia elèctrica.

Lluny d'atorgar a la nostra Policia funcions reals de policia, els Mossos fan avui de porters automàtics en edificis públics i de farciment estètic a les festes majors de municipis governats per una majoria mancada de voluntat política de fer-los fer realment de policia. I què pot governar un govern sense un poder coercitiu per fer complir i respectar els acords d'aquest Parlament?, sense les competències d'ordre públic, seguretat ciutadana i protecció civil?, en un territori sotmès, per altra part, als embats d'una indústria agressiva i al més elevat índex de nuclearització de tot l'Estat?

Madrid ha convertit les competències de desenvolupament legislatiu en executives, però des d'aquí la Generalitat ha optat per mantenir la legislació estatal —per exemple, en matèria urbanística— amb simples especialitats de modificacions, renunciant a una legislació pròpia. I avui són massa abundoses les matèries de dret privat en què els catalans ens seguim regint per les lleis de l'Estat, sense exercir la nostra potestat legislativa en aquells dominis on tenim competències exclusives. I sense un ordenament propi, jurídic, no hi ha tampoc autonomia. Tenir-ne, exercir-lo, no depèn de diners ni de traspassos, sinó de voluntat, i la voluntat no hi és.

En el camp lingüístic, els avenços aconseguits no ens han de fer perdre de vista que en alguns àmbits el català no ha superat encara la fase de la despenalització; no s'ha tret prou profit legal i pràctic del concepte de «llengua pròpia», i la mateixa Llei normalitzadora, que caldrà revisar, conté massa referències al castellà, innecessàries, ja que es tracta —com ses senyories no ignoren— d'un idioma que no cal normalitzar perquè ja ho està prou i massa.

El cinema i el vídeo en català són quasi inexistents; la premsa és insuficient; l'ús del català en l'etiquetatge, en el comerç, en la indústria —la farmacèutica, per exemple—, es troben en una situació tan escandalosa que hauria de remoure tots els fonaments de la nostra dignitat com a poble. La llengua de relació entre les generacions que pugen és, clarament, el castellà, i si aquesta tendència no s'inverteix, el procés de substitució lingüística serà irreversible. Sense disposicions que tinguin força d'obligar ni procediments sancionadors, el futur del nostre idioma mil·lenari és inexistent.

L'incompliment dels acords d'aquesta Cambra, el retard en la informació sol·licitada per l'oposició i la seva negació també limiten l'autonomia. Què se n'ha fet, posem per cas, un any després d'haver-se'ns aprovat, de la proposta d'un tractat d'unió en matèria lingüística amb el País Valencià i les Illes? Vèiem amb més claredat durant la negra nit del franquisme l'àmbit lingüístic, cultural i nacional dels Països Catalans que no pas ara. Què n'hem fet, del que Pere Quart deia «una pàtria tan petita que la somnio completa»? I què s'ha fet per explicar la nostra realitat a tot l'Estat i per projectar-ne la llengua i la cultura arreu del món, més enllà de presentar sovint Catalunya

com un bell indret per a la inversió multinacional? La nostra mateixa televisió, tan fonamental per a la llengua, s'ha preocupat més de difondre en el fons i en la forma certs infravalors de la subcultura nord-americana que no pas a contribuir a configurar un espai comunicatiu nacional.

Impossibilitats fins ara de fixar el nostre propi calendari laboral, el plany per les festes tradicionals anorreades aquí no es resol votant allà a favor d'una *fiesta nacional* que coincideix amb l'inici de la «ingent obra humanitària» dels espanyols sobre els indígenes americans, i fa de mal entendre demanar sensibilitat per a la diferència a Espanya, quan des de Catalunya se'n demostra tan poca i amb tant retard per a la Vall d'Aran. Blasmem províncies, diputacions i governadors, però tenim en el somni dels justos el projecte de la província única. Denunciar els frens de l'autonomia sense accions clares per desempallejar-nos-en; recórrer a aquestes limitacions per justificar el desgovern d'algunes àrees de gestió, no beneficia el país, i dóna credibilitat a l'acusació espanyolista de victimisme. Si, com s'ha assegurat, ser catalans és «la nostra manera de ser espanyols», en nom de què hem de reclamar més autonomia?

Espanya ja només es pot fer d'una sola manera, en la qual nosaltres només tenim lloc en la mesura que deixem de ser el que som. Tenim competències en turisme, però els paradors depenen de Madrid, que atorga subvencions; en ensenyament, però han calgut deu anys per introduir-hi la nostra història, i continuem pagant mestres que ignoren la nostra llengua, i tenim una administració sovint més a prop de la fidelitat partidista que de l'eficàcia.

Tenim una nació sense Estat, però aspirem a tenir-ne, d'Estat? L'Estat de Catalunya és el de les autonomies? Resignar-nos a ser comunitat autònoma, subsistema dintre del sistema espanyol, lliga amb la història d'una nació que ja existia abans d'aquest Estatut i d'aquesta Constitució?

L'etapa actual és una etapa més en la llarga trajectòria del nostre poble, i hem de saber afrontar-la.

Si l'autonomia no serveix per viure millor, l'autonomia no serveix. Si no és útil a la majoria, no és útil, i perquè ho sigui —com hem dit sempre— cal reformar el marc institucional cap a un Estat democràtic, és a dir, plurinacional. I això s'ha de començar amb un gran pacte català per la sobirania, en aquesta mateixa legislatura.

Cal un canvi de rumb, i aviat, com ens demana un manifest de personalitats rellevants que fem del tot nostre, «cal un crit d'alerta per impedir que els petits èxits de l'autonomia no ens portin a perdre de vista els grans objectius del nostre poble: que Catalunya sigui una nació sobirana entre les altres nacions sobiranes de la terra». Cal tornar a recuperar la il·lusió perduda i l'esperança decebuda. Cal tornar a sortir al carrer, pacíficament, a dir qui som i què volem. Cal mobilitzar de nou aquest poble aturat. Ja no es tracta de tenir més o menys competències, sinó de decidir si estem disposats a governar-nos o a deixar-nos governar. Quan a Europa es parla de reunificació nacional, de superació de fronteres que divideixen pobles, de dret d'autodeterminació —històricament aprovat per aquest Parlament ahir, a proposta nostra—, de voluntat, d'independència nacional i de federació de pobles europeus, això no ens afecta? No hi tenim res a dir? Els catalans hem de determinar si volem continuar mirant-nos el present com a espectadors passius o si hi volem intervenir com a protagonistes actius, com a forjadors

únics del nostre futur nacional. Perquè si no anem a Europa com a catalans, com a què hi anem?

Deixin-me acabar, senyories, amb les paraules lapidàries del poeta Miquel Martí i Pol: «Cap dels prodigis / que anunciaven taumaturgs insignes / no s'ha complert, i els anys passen de pressa. / De res a poc, i sempre amb vent de cara, / quin llarg camí d'angoixa i de silencis. / I som on som; més val saber-ho i dir-ho / i assentar els peus en terra i proclamar-nos / hereus d'un temps de dubtes i renúncies / en què els sorolls ofeguen les paraules / i amb molts miralls mig estrafem la vida. [...]

»Tenim a penes / el que tenim i prou: l'espai d'història / concreta que ens pertoca, i un minúscul / territori per viure-la. Posem-nos / dempeus altra vegada i que se senti / la veu de tots solemnement i clara: / cridem qui som i que tothom ho escolti. / I en acabat, que cadascú es vesteixi / com bonament li plagui, i via foral!, / que tot està per fer i tot és possible.»

Moltes gràcies, senyores i senyors.

El Sr. PRESIDENT: Moltes gràcies, senyor Carod-Rovira. Pel Grup parlamentari Mixt, té la paraula l'Il·lustre Diputat senyor Marià Pere. (Pausa.)

El Sr. PERE: Senyores i senyors diputats, senyor President. En primer lloc, recordar la importància que té per a nosaltres, els comunistes de Catalunya, pel nostre paper, el pas de la dictadura a la democràcia, la importància de recuperació de les nostres institucions i, en correspondència, de l'Estatut. Recordar el nostre compromís en aquest procés, i voldríem deixar un record en relació amb aquells que en aquesta lluita varen quedar pel camí. Però avui, aquest record, el voldríem fer mirant el futur i fent unes reflexions de caràcter constructiu. Dir que, més enllà del paper jugat per les persones i les institucions, nosaltres considerem que aquesta situació és una situació encara limitada; continuem considerant com una anacronia la monarquia; continuem considerant l'Estat de les autonomies com un Estat encara neocentralista. L'evolució del món, les necessitats culturals, econòmiques i polítiques, la necessitat d'aprofundiment democràtic, aquests deu anys d'experiència en matèria de competències/traspassos, la identitat del nostre poble ens porta a pensar que en l'exercici del dret a l'autodeterminació —dret democràtic— hauríem de passar de l'Estat de les autonomies a un Estat federal. I, en conseqüència, modificar el que correspongui, com la Cambra dels senadors o aquest mateix Estatut o, fins i tot, la Constitució de l'Estat central.

L'Estat federal és per a nosaltres, al nostre entendre..., pot aprofundir la identitat del nostre poble i, al mateix temps, conté criteris solidaris. Voldríem deixar constància també que considerem que, en aquests moments, hi ha una distància entre l'evolució de les necessitats econòmiques culturals, les solucions als grans problemes, la mateixa evolució del pensament i les aspiracions que tenen els treballadors, els pagesos, els botiguers i una bona part de professionals, fins i tot les seves formes d'articulació i relació, que van conformant una resposta diària d'una bona part del nostre poble —hi insisteixo que considerem que hi ha una distància entre tot això i l'exercici del Govern a Catalunya i el paper que aquest Parlament està fent en aquests moments històrics.

Creiem que la responsabilitat correspon a una part de la dreta d'aquesta Cambra, amb preocupació i sentit constructiu cridem a la reflexió sobre aquesta distància entre els problemes socials i l'acció del Govern. Estem convençuts que hi ha difi-

cultats en les transferències, especialment les econòmiques i fiscals, però que pensem que s'haurien de dedicar més hores a la feina, per solucionar-ho, i menys hores a la instrumentalització política. Al mateix temps, estem convençuts que el Consell Executiu està infrautilitzant el que dóna de si l'Estatut d'Autonomia per donar solucions als problemes que té Catalunya, és a dir, està infrautilitzant les seves competències. És això que entenem que és una limitació de l'autogovern, que avui el Consell Executiu està exercint.

Voldríem constatar que no s'està fent un desenvolupament de l'Estatut amb lleis marc que permetin definir els drets bàsics per a l'exercici de la llibertat, com són: el dret al treball, el dret a la cultura, el dret a la sanitat, el dret a l'ensenyament, el dret a l'habitatge digne, el dret al medi ambient. I en canvi, s'està fent un desenvolupament legislatiu amb criteris d'ordenació, criteris que són, al nostre entendre, administratius i tacticistes, sense un desenvolupament orgànic de l'Estatut.

És aquesta la interpretació d'una bona part de les lleis, que una part de la dreta imposa a aquesta Cambra, amb l'ús mecànic de la majoria absoluta. Així podem entendre que avui tenim problemes i estancaments en l'ordre territorial, problemes d'aigua, d'habitatge, de salut, etcètera. Responsabilitat que recau, en una bona part, a la dreta d'aquesta Cambra, i tornem cridar a la reflexió. Amb aquesta situació i en aquest marc no ens mostrem satisfets per la possibilitat legislativa i de control que aquest Parlament pot i hauria d'exercir en relació al Consell Executiu.

Els comunistes entenem que les nostres institucions són lluny dels grans problemes que viu la humanitat, que són uns problemes de civilització, marc en el qual es poden desenvolupar altres interessos. Ens dóna la sensació que les nostres institucions viuen l'època de la guerra freda, sense estar alerta dels grans canvis de la nostra època. Exemple d'això és el tractament que es fa, des del Consell Executiu i des d'aquest Parlament, dels Jocs Olímpics, amb interessos encara partidistes; exemple d'això és no estar a l'altura del debat internacional sobre el medi ambient, la coexistència pacífica, l'autodeterminació dels pobles, la desnuclearització, la desmilitarització, la droga i la pau. Som lluny de l'exercici de govern i d'aquest Parlament a aquests grans problemes, als quals els catalans hauríem de contribuir. Exemple d'això és la distància que hi ha en la nostra contribució als temes de la pau a la Mediterrània i la recuperació de la Mediterrània, element que hauria de ser objecte fonamental de la nostra preocupació i que hem d'esperar que, en lloc de prendre la iniciativa els catalans, sigui el nostre company Gorbtxov que plantegi una cimera de pau a Palma de Mallorca, entorn a la Mediterrània. (*Remor de veus.*) Exemple d'això, d'aquesta distància entre les nostres institucions i els canvis internacionals que s'estan fent a Europa i la nova Europa que s'està construint. I aquest Parlament encara no ha fet una discussió d'aquesta nova situació d'Europa i la relació que pot tenir Catalunya amb aquesta nova situació d'Europa, que ens porta —el fet de no discutir-ho— a no tenir objectius, a visions partidistes i, segurament, a col·locar-nos en via morta en un procés que té caràcters progressistes. És a dir, avui seria necessari discutir quina és la nova situació europea?, quin és el paper de Catalunya en aquesta nova situació d'Europa? I, per tant, poder anar junts, des d'un punt de vista de nació, i no des d'un punt de vista partidista, a contribuir i no quedar en

via morta, amb un tren de progrés que s'està engegant en aquest període.

És amb aquesta voluntat que pensem que és necessari obrir un procés de reflexió, de debat, d'aprofundiment, si volem continuar essent nació i no com alguna minoria —que nosaltres interpretem, per part de la dreta— que pretén que Catalunya sigui una regió d'Europa, en lloc d'una nació.

Gràcies, senyores i senyors parlamentaris; gràcies, senyor President.

El Sr. PRESIDENT: Moltes gràcies, senyor Pere. Pel temps que resta, l'Il·lustre Diputat senyor Casanovas té la paraula.

El Sr. CASANOVAS: Senyor President, senyors presidents, senyories. Dins la història contemporània de Catalunya, aquests deu anys d'Estatut constitueixen el període més llarg d'institucions d'autogovern. Això, evidentment, és motiu de satisfacció. Me n'alegro, i crec que tots nosaltres ens n'hem d'alegrar.

Però en nom dels Diputats Joan Hortalà, Joan Sabanza i el meu propi —ara tots al Grup Mixt i en la perspectiva d'una esquerra catalana nova— vull manifestar-los, senyories, per cenyir-me al tema d'aquesta sessió, que aquesta satisfacció per deu anys d'autogovern queda, en part, relativitzada, tant pel que fa a l'ús que s'ha fet del poder durant aquest període, en relació amb el benestar dels ciutadans i amb la mateixa consolidació institucional, com pel que fa a l'horitzó de futur que tot plegat fa preveure, atesos fets passats, promeses i voluntat política del Govern català.

Fent, doncs, alhora balanç i projecció, em permetran que els avanci que el resultat final és, al nostre entendre, més aviat preocupant; preocupant, sobretot, si es té en compte que l'objectiu prioritari del nacionalisme democràtic i progressista no pot ser altre que aconseguir més poder per a Catalunya. I, per tant, l'acceptació de l'Estatut actual no significa, ni de bon tros, fer renúncia dels drets històrics que, com a nació, ens corresponen. En el sentit consegüentment que l'Estatut vigent és una passa important, per descomptat, però, al cap i a la fi, només és una passa d'un llarg camí, difícil, que s'ha d'anar nodrint amb més competències i millors atribucions; en definitiva, de més poder per a Catalunya. Perquè amb més poder s'aconseguirà la possibilitat d'oferir més benestar als ciutadans. I així, amb més prosperitat per a tothom i arreu, des d'aquest nacionalisme del benestar hi haurà les possibilitats que tots els ciutadans el vulguin acceptar i vulguin treballar per gaudir de quotes més elevades de drets i de llibertats nacionals.

Des d'aquest escenari, el balanç relatiu a la història d'aquests deu anys ofereix una conclusió, una dicotomia evident. Per un costat, el país, en general, ha anat endavant; per l'altre, en canvi, la consolidació institucional ha quedat bloquejada i en alguns aspectes, comparativament, disminuïda a mesura que ha anat avançant el temps. Per tant, a grans trets, el que s'ha produït és un divorci creixent entre el marc institucional i la societat civil. Perquè, per un costat, el progrés aconseguit està més lligat a l'esforç, a la creativitat i a l'assumpció de riscos, per part dels particulars, que no pel conjunt d'accions i disposicions que el Govern hagi pogut endegar per aconseguir-ho.

Dir que això es deu fonamentalment a la manca de recursos i competències; aquí hi ha la clau de volta del problema, perquè, malgrat això, no hi ha voluntat per voler reclamar amb tota legitimitat més increments d'aquestes potestats i recursos, i lla-

vors, com a conseqüència dinàmica d'aquest procés, ens porta als següents resultats. Primer: constatar un potencial i creixent desprestigi de la Generalitat, perquè el divorci entre el marc institucional propi i la societat civil fa que aquesta, conscientment o inconscient, s'hagi d'adreçar cada vegada més sovint a l'Administració central espanyola en demanda de solució dels seus problemes.

Segon: un envalentiment progressiu de potestats golafres per part del Govern estatal, que fa créixer el seu centralisme com a conseqüència de la manca de fermesa del Govern de Catalunya; la utilització indiscriminada del recurs al victimisme —malgrat que en ocasions és evident i força evident— i la pervivència d'una pràctica i d'una doctrina del Tribunal Constitucional que, sense ésser denunciada per la Generalitat, afavoreix l'aplicació d'un marc legislatiu espanyol en contra del català.

Tercer: la disminució relativa i comparativa de recursos econòmics com a conseqüència d'un sistema de finançament injust i insuficient, la qual cosa, al marge del greuge comparatiu respecte a les comunitats que gaudeixen de concert, força a un creixement continuat del deute de la Generalitat, a un desaproperament important pel que fa a l'autonomia dels ingressos públics totals, a una pèrdua gradual d'eficàcia i d'increment de béns públics, i, en fi, a un descontentament entre els oferents de serveis a l'Administració catalana, a causa dels ajornaments sistemàtics de les respectives liquidacions.

Quart: la circumstància, cada vegada més òbvia, que comporta que el Govern de Catalunya hagi d'exercir més d'administració que de govern, amb el greuge addicional d'un envelliment sistemàtic de competències, així com la seva disfuncionalitat davant del canvi que ha representat la incorporació a les Comunitats Europees sense que, compensatòriament, hom obtingués l'adequació oportuna dels serveis transferits afectats.

Cinquè: la pèrdua progressiva de tot allò que representa el desplegament estatutari. No hi ha encara projecte de llei electoral propi; tampoc allò relatiu a la iniciativa legislativa popular, la via que havia de propiciar una major participació ciutadana; ni s'entén l'ajornament del total desplegament de les lleis d'organització territorial: estan encallades, i, en particular, el de la província única. S'ha abandonat la reclamació legítima d'aquells serveis que l'Estatut atorga i que encara no han estat transferits, com és el cas, per exemple, de les competències exclusives sobre recerca, formació professional ocupacional, liquidació dels rendiments de tributs cedits relatius al patrimoni i actes jurídics documentats. És evident que, davant de tot això, la dita Comissió de Coordinació Estat-Generalitat ha resultat un fracàs.

A més, cal remarcar igualment, a títol operatiu, tres funcions addicionals: en primer lloc, la gran oportunitat perduda de poder fer una administració pròpia, eficient i europea —en definitiva, menys burocràcia—, i, en canvi, s'ha establert un sistema d'administració mimètica respecte a l'Administració espanyola, que, passats els moments inicials d'il·lusió, tendeix més a incorporar les ineficàcies que els hipotètics avantatges.

En segon lloc, la falta de definició d'un programa ben entès de política social: vostès han sentit el senyor President parlar sovint dels qui no han pogut pujar al tren del progrés, però la política governamental al respecte ha estat poc eficaç, i, així, l'atur disminueix en el ritme, però continua essent important en

el seu volum. Malgrat això, no es reclamen amb insistència els mecanismes necessaris tals com l'INEM i la gestió dels fons de protecció a l'ocupació. Les bosses de pobresa existeixen i es fan grosses; la marginació augmenta; les discriminacions i les desatencions a la gent gran, al jovent, a les dones, a les minories són presents en la vida quotidiana; de fet, l'ús que s'ha fet de l'Estatut, per a finalitats de política social, ha estat gairebé inexistent, des del meu punt de vista, sobretot en la redistribució entesa com a impuls de la igualtat d'oportunitats. Les respectives accions, només de tipus assistencial, no han evitat l'existència i, fins i tot, l'increment dels desequilibris personals, sectorials i, sobretot, territorials.

I, en tercer lloc, dins d'aquest ordre de consideracions, constatem igualment que tampoc han estat reeixides les accions de consolidació cultural i de normalització lingüística. En aquest camp l'ambigüïtat ha estat, gairebé sempre, norma habitual de conducta. Hi ha problemes en la programació i la presència de TV3 i de la Televisió Valenciana; en la utilització del català a la universitat —sobretot davant dels imperatius del programa Erasmus—; conflictes, ben justos, d'actors i cantants, i, en fi, cap impuls planificador per a la catalanitat dels Jocs Olímpics i, òbviament, per al reconeixement i l'ajut del Comitè Olímpic Català.

Els deu anys d'Estatut, genèricament parlant, són satisfactoris; l'exercici estrictament estatutari durant aquests deu anys no ho és tant, ni de bon tros. És per això que nosaltres proposem a la Cambra treballar tots plegats, al marge de majories i minories, tots plegats per reconduir aquesta situació cap a un altra de més poder per a Catalunya. I, amb aquesta finalitat, oferim a la consideració de tots vostès tres propostes de futur, el tractament de les quals hauria d'ésser més simultani que seqüencial. Així, al nostre entendre, el primer front d'acció ha de consistir en el fet que la Generalitat deixi de ser una gran administració per passar a ser un veritable govern. En el context dels règims polítics contemporanis, això comporta, a partir d'un cert sostre competencial, gaudir necessàriament d'una agenda pública pròpia i d'un sistema propi de seguretat, perquè tot govern d'una nació que respongui a aquests requeriments no pot, sistemàticament, dependre, pel que fa al finançament, de les decisions dels seus veïns, ni tampoc haver d'acudir als veïns per poder garantir la seguretat dels ciutadans, encara que aquests veïns constitueixin l'estructura d'un Estat, com és, en el nostre cas, el de l'Estat espanyol.

És per això que nosaltres defensem, per un costat, l'existència del concert econòmic i, per l'altra, els cossos i forces de seguretat propis i dependents de la Generalitat. Fins ara, s'ha vist amb claredat que confiar en el bon funcionament de la Junta de Seguretat és una quimera, i plantejar-se la revisió dels sistemes de finançament l'any 91 és un no fer avui allò que tampoc aconseguirem demà.

A més, i dins d'aquest contingut de governabilitat, nosaltres afegim una major relació institucional entre la Generalitat i els municipis, a través de cossos propis d'interventors, dipositaris i secretaris d'ajuntaments, i la transformació gradual de l'actual Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en un legítim i veritable tribunal de cassació, a tots els efectes, de l'ordenament processal.

En un segon front d'acció, el nostre criteri és també determinat per aconseguir un major desplegament dels articles 3.2 i

150.1 i 2 de la Constitució: en un sentit, perquè també l'Administració central contribueixi a la normalització lingüística del català i, al seu torn, a la consolidació i la divulgació de la nostra cultura en la perspectiva global dels Països Catalans, i, en l'altre sentit, perquè la Generalitat defensi directament els interessos legítims de Catalunya davant les Comunitats Europees pel que fa a aquelles matèries de competència exclusiva i d'especialització i avantatge comparatiu en relació amb el nostre sistema productiu, educatiu i laboral.

I, en fi, un tercer front d'acció, perquè, en conjunció amb els dos anteriors, s'impulsi i s'obtingui la reforma de l'Estatut actual, en un primer pas assolint aquelles competències que altres comunitats ja tenen —per tant, competències constitucionals—, i de les quals Catalunya no disposa, i també revisant i adequant tots aquells serveis transferits que han quedat afectats com a conseqüència de la integració a les Comunitats Europees. I, a partir d'aquí, i com a segon pas, l'ampliació global de competències fins al mateix sostre constitucional, amb el benentès, a més, que també la Constitució pot ser objecte de revisió i de reforma, i, per tant, de millora.

Senyor President, senyories, aquest és un projecte que sempre hem defensat en la via d'aconseguir més poder per a Catalunya i que constitueix l'eix polític del programa que l'any 88 ens va portar a aquesta Cambra. És una reforma, deia abans, que sotmetem a la seva consideració, amb la confiança que, juntament amb altres criteris, pugui contribuir a reforçar el nivell d'autogovern i el benestar de tots els ciutadans; amb la confiança, també, que, si això s'aconsegueix, en el futur, quan es faci de nou un balanç de l'estat de l'autonomia, puguem constatar, contràriament a l'apatia actual, un engrescament i una il·lusió de tot un poble pel seu futur de progrés i de llibertat.

Moltes gràcies, senyor President.

El Sr. PRESIDENT: Gràcies, senyor Casanovas. Pel Grup parlamentari Popular, té la paraula l'Illustre Diputat senyor Vidal-Quadras. *(Pausa.)*

El Sr. VIDAL-QUADRAS: Molt Honorable President, il·lustres senyores i senyors diputats d'aquesta legislatura i de legislatures passades, Molt Honorable President de la Generalitat, Honorables Consellers, digníssimes autoritats, senyores i senyors, un dels més grans —potser el més gran— dels nostres historiadors afirmava que és en els moments de crisi, en les cruïlles decisives de la seva història, quan els pobles han de dirigir la mirada sobre ells mateixos en exercicis profunds de reflexió col·lectiva. I no sembla exagerat dir que, després de deu anys d'autonomia política i de plena recuperació democràtica, quan commemorem el mil·lenari de l'existència del nostre país i Europa experimenta, davant dels nostres ulls incrèduls, convulsions d'enorme transcendència que ens sumeixen en l'admiració i en l'esperança, no sembla una concessió a la hipèrbole afirmar que Catalunya es troba ara en una d'aquestes cruïlles històriques que exigeixen dels pobles que desitgen cavalcar sobre el seu destí sense renunciar a configurar-lo, una serena i lúcida introspecció.

I la primera cosa que s'ha d'establir amb tota claredat és el motiu pel qual Catalunya requereix i demana la seva autonomia: s'ha dit reiteradament —i amb raó— que Catalunya necessita institucions pròpies que li permetin autogovernar-se, perquè posseeix una acusada personalitat diferencial, una llengua, una cultura i una història que determinen una voluntat

d'exercir i manifestar aquesta diferència. I això és veritat: els catalans hem sentit, des de fa molts segles, l'impuls indefugible de ser nosaltres mateixos, que els trets específics de la nostra particular manera de veure, comprendre i modificar el món tinguessin una manifestació per al poble, en forma d'instruments jurídics, polítics i culturals que poguéssim considerar, amb orgull legítim, com l'encarnació pública de la nostra identitat. I això que s'ha qualificat de vegades com «el fet català», ho hem d'explicar molt bé i contínuament, perquè, si no, hi ha qui podria caure en la mateixa posició simplista en què va caure un dels molts virreis que Catalunya va tenir sota els Àustries, el Marquès de San Felipe, que va arribar a la conclusió que «creen los catalanes que todo va bien gozando ellos de muchos fueros». Aquest fatigós exercici de pedagogia exterior té la compensació suplementària que això ens permet reunir-nos potser amb més freqüència que altres pobles, en ocasions com el dia d'avui, per parlar de nosaltres mateixos. Però aquest fet innegable no ens pot fer oblidar que l'autonomia ha de ser també una eina al servei del progrés, de la solidaritat social, de la creació de riquesa i de l'eficàcia administrativa. Les dues vessants de l'autogovern han de ser posades en peu d'igualtat perquè, tal com proclamava fa vint anys triomfalment i sense subvencions una cançó entranyable, som un poble sense místics ni grans capitans. Som un poble que, en frase magnífica d'en Josep Ferrater Mora, es caracteritza per la mesura, la continuïtat, el seny i la ironia. I un poble així no es pot permetre la degradació del fonamentalisme unidimensional. *(Remor de veus.)* L'Estatut del qual commemorem avui el desè aniversari és l'estri per complir dos objectius: ser i fer. Ser i fer amb perfecte equilibri presidit pel realisme i la racionalitat; realisme i racionalitat que comencen per acceptar i acatar, tal com el nostre Grup i el nostre partit accepten i acaten, la Constitució Espanyola i el propi Estatut, que integren en el seu conjunt el que s'ha anomenat «el bloc constitucional», suprema norma a què hem d'ajustar, des de la lleialtat i la responsabilitat, el nostre quefer col·lectiu.

Però hi ha qui, als deu anys de la seva promulgació, intenta ja posar l'Estatut en entredit. S'aixequen veus, algunes altes i clares, altres sibilants, que demanen una revisió. I demanar-la és legítim, i el mateix Estatut preveu els mecanismes per a la seva modificació, però s'hauria de preguntar si el que s'ha de canviar és la partitura o s'hauria de pensar més aviat a substituir els pianistes. La melodia autonòmica es toca a quatre mans; dues mans són les de la Generalitat i dues les del Govern de la nació. L'Estatut és la partitura, i si la intensitat, el to, el timbre, el ritme i l'harmonia no són els més adequats, és evident que el pentagrama pot contenir errors, però també podria ser que els virtuoses no fossin precisament de primera.

El bloc constitucional ha estat desplegat i aplicat des del 1980 a Catalunya per la mateixa força política, que ha governat ininterrompudament des d'aleshores, i la nostra autonomia no ha conegut altra administració que la d'aquesta força política.

El Govern central està en mans del mateix partit des del 1982, perquè entre el 80 i el 82 ens governava una societat liquidadora. Per tant, és una dada a tenir en compte a l'hora de fer balanç en aquest desè aniversari. Han estat dues formacions polítiques hegemòniques les que han pilotat el desplegament i l'aplicació del bloc constitucional pràcticament des de la seva avarada a Catalunya. I aquest ple solemne no és una ocasió per al debat, sinó per a la reflexió. I el fet que l'Estatut d'Autono-

mia hagi tingut per voluntat popular dos únics administradors al llarg de pràcticament tota la seva existència fins al dia d'avui és un element essencial per a qualsevol anàlisi que es desitgi mínimament rigorosa.

Tocar una peça difícil a quatre mans no és evident, però si els dos intèrprets es donen l'esquena, es neguen a assajar junts i estan més atents a la reacció del públic que a la mútua coordinació, una interpretació, no ja brillant, sinó tan sols correcta, resulta quasi impossible.

Els mecanismes per retallar les possibilitats de l'Estatut són diversos: lleis de bases reglamentistes; l'adulteració de competències exclusives; l'ordenació econòmica general entesa com un llit de Procast; les subvencions que sobrevoien la Generalitat; els convenis agitats com sucoses pastanagues per conduir-nos al corral de la resignació; uns mecanismes de finançament notòriament asfixiants; la negativa sistemàtica a concedir determinades transferències essencials per a un autèntic autogovern, i el pretext de l'adaptació a la legislació comunitària per buidar el contingut de l'autonomia poden ser armes letals en mans d'un govern i d'un partit, quan la seva sensibilitat autonòmica és comparable a la que sentiria un aborigen australià davant de la Venus sortint de les aigües de Boticelli. (*Remor de veus.*) I si aquesta situació es produís, quina hauria de ser l'actitud d'un govern autonòmic? Aglutinar esforços per enfrontar-se amb autèntica força moral a interlocutors tan esquerps? Organitzar i propiciar acords de cooperació i col·laboració de totes les forces polítiques autonòmiques amb representació parlamentària tal com existeixen precedents en la nostra història, perquè Catalunya parlés amb allò a què fa referència la interpretació de l'Estatut, amb una única veu, que hagués de ser necessàriament escoltada? O, al contrari, seria preferible buscar sistemàticament la relació de govern a govern; és a dir, de partit a partit, rebaixant així el nivell de negociació al terreny d'allò que és contingent, arribant a utilitzar com a moneda de canvi, amb regatejos conjunturals, el contingut de lleis transcendents per a l'autogovern? Què és millor: legislar amb valentia i imaginació dintre del marc estatutari, o cedir als efluvis de la mandra legislativa i esperar que el Govern central dicti normes per recórrer-les després aïradament davant del Tribunal Constitucional. Quin és l'objectiu de llançar deliberadament iniciatives impossibles d'aconseguir, llevat potser de la creació de frustracions electoralment rendibles més enllà de tot criteri d'oportunitat i responsabilitat?

S'ha de legislar aprofitant al màxim les possibilitats de l'Estatut per aplicar en la mesura del possible un model de societat propi en defensa de les llibertats individuals i col·lectives, o s'ha d'exhibir, en ocasions decisives, un inquietant síndrome d'Estocolm?

Aquest no és un ple de debat, sinó de balanç; no és un ple per a l'enfrontament dialèctic, sinó per a una exposició ordenada de punts de vista. Per tant, renunciem a donar resposta a les preguntes anteriors, que cadascú dels presents la busqui en el seu propi interior.

El que sí que voldríem recordar és que s'han celebrat a Catalunya fins al dia d'avui tres eleccions autonòmiques. La participació en aquestes tres conteses electorals ha estat monòtonament decreixent. Des d'un punt de vista formal i legal, les majories aconseguides amb índexs de participació baixos tenen els mateixos efectes que les aconseguides

acompanyades de mostres més entusiastes d'interès ciutadà pels assumptes públics, en aquest cas pel fet autonòmic; però també sembla clar que des del punt de vista de la convivència i de la fluïdesa de relacions entre governants i governats no és el mateix. I aquest és un altre punt de reflexió en el desè aniversari de l'Estatut.

El febrer de 1987 aquest Parlament va dur a terme un exhaustiu debat sobre l'Estatut, i al seu termini no es va poder assolir un conjunt únic de propostes de resolució unànimes. I cal preguntar-se si es podria aconseguir avui.

La intersecció de les posicions dels diferents grups de la Cambra entorn a l'autogovern, entorn a quin hauria de ser el fons i la forma de l'autonomia, és o no és el buit? Si no ho és, aquesta intersecció no nul·la és la identitat política de Catalunya en el que fa referència al seu autogovern. Si ho és, s'hauria de qüestionar l'existència d'aquesta identitat política o potser, més humilment, la nostra capacitat de formular-la.

Des de regions de l'espectre polític molt allunyades de les nostres, s'han fet reiterades crides a una unificació d'esforços i de criteris respecte a la qüestió autonòmica, a l'establiment d'una posició unitària per aconseguir una correcta, generosa i eficaç interpretació i aplicació de l'Estatut. Hem de dir amb tota claredat que el nostre Grup i el nostre partit som sensibles a aquest missatge i a aquest requeriment, i que estem en disposició oberta i positiva de participar i contribuir a l'articulació d'aquest acord global. Desitgem i esperem que aquells que no han estat fins ara massa receptius a aquest tipus de plantejaments revisin la seva actitud, perquè, si bé no neguem la possibilitat d'extreure obscurs i delicats plaers d'una relació pseudo-masoquista bilateral, estem convençuts que a la llarga les conseqüències per a la higiene mental col·lectiva poden ser molt negatives.

Però també hem de dir que un acord d'aquesta naturalesa exigiria, per la nostra part, una prèvia i completa clarificació; clarificació a dos nivells diferents: un d'ordre pràctic, l'altre d'ordre conceptual. En l'ordre pràctic nosaltres hi donaríem suport i participaríem sense cap reserva en l'establiment d'una acció coordinada de totes les forces polítiques catalanes amb representació parlamentària que tingués com a objectius aconseguir els següents: el ple respecte a les competències exclusives; la possibilitat real de dur a terme una autèntica política econòmica més enllà d'allò que és merament intersticial; llibertat d'acció significativa en el camp de les subvencions; un sistema de finançament que permeti la realització d'aquesta política econòmica pròpia, la qual cosa implica un elevat grau de corresponsabilització fiscal; unes forces d'ordre públic autonòmiques, dotades d'entitat i no de caràcter simplement ornamental o auxiliar; una participació real de la Generalitat en la formació de la voluntat comunitària europea; un èmfasi especial en els aspectes lingüístics i culturals de l'autonomia, compatibles amb l'enriquidora dualitat lingüística i cultural del nostre país; una reforma profunda del Senat, que el converteixi en una autèntica cambra de representació territorial; la possibilitat d'una modificació de la Llei Orgànica del Tribunal Constitucional que introdueixi en la seva composició de manera explícita l'estructura autonòmica de l'Estat, i una ferma actitud conjunta de rebuig a les accions legislatives i de govern que, tot i essent constitucionals, representin lectures injustificadament restrictives de l'Estatut. Això pel que fa referència a la praxi.

En el terreny conceptual, nosaltres no volem ser maximalistes. No direm, com hem sentit algunes vegades des d'aquesta tribuna, «en aquesta o aquella cosa, no farem cap concessió». Volem ser flexiblement realistes, tal com va dir el senyor Alcalá Zamora en la seva resposta a una intervenció d'en Francesc Cambó, en una sessió del Congrés dels Diputats, l'any 1916. En determinades qüestions, tal com les que avui són objecte de reflexió i commemoració en aquest ple extraordinari, hi ha dues coses que han de ser evitades; per utilitzar les mateixes paraules del que després seria President de la República espanyola, les dues coses a evitar són: «el agravio a los sentimientos y la ignorancia de la realidad». I nosaltres no podríem col·laborar amb aquells que ignoressin la realitat, i la realitat o almenys la realitat tal com nosaltres honestament la veiem, conscients que tots som presoners d'un determinat sistema de referència i sense caure en la temptació, com fan altres, de transformar aquesta inevitable servitud en exaltació quasi teològica, la realitat té per nosaltres els següents components que han de ser assumits i acceptats.

Catalunya i Espanya són dues realitats. Catalunya és una realitat, però Espanya també. I Catalunya, com a soci fundador d'aquesta altra realitat ara fa cinc-cents anys; Catalunya, que va manifestar clarament la seva voluntat fa dotze anys votant favorablement la Constitució i fa deu anys votant favorablement l'Estatut; Catalunya, que no és un subsistema, però que tampoc ha de ser un sistema traumàticament aïllat; les respectives corporeïtats espiritual, política, cultural, històrica i lingüística han de ser vistes sota un principi de simetria, simultaneïtat, compatibilitat i complementarietat. I nosaltres no contribuïrem mai, en nom d'una d'aquestes dues realitats, a res que atempti contra l'existència de l'altra.

Sentim i desitgem Catalunya com una realitat dual amfíbia i per això mateix estimulants. Volem que cada ciutadà de Catalunya se sàpiga hereu de la seva pròpia tradició i també de la de l'àmbit més ampli, en què aquesta s'ha desenvolupat com a part substancial al llarg dels segles. Volem que a Catalunya els ciutadans no distingeixin entre llengua oficial i llengua pròpia, sinó que les dues llengües que la nostra història ha posat al nostre abast siguin sentides ambdues com a pròpies.

Tant de bo que tots exposessin els seus desitjos de la mateixa forma diàfana. Si nosaltres ho fem és per respecte als nostres conciutadans, que tenen dret a saber el que creu cadascú, el que cadascú defensa de manera transparent i democràtica, des del respecte als altres i des del diàleg, perquè un partit polític que amagués cartes a la seva màniga, que tingués projectes ocults, que cobrés amb la boira part del seu horitzó no seria un partit polític, seria una societat secreta. I està escrit que la veritat i la llibertat són la mateixa cosa.

Tenim la profunda convicció que, en allò que fa referència a determinades qüestions bàsiques, ser sincers és l'única forma digna de ser lliures.

Nosaltres no compartim l'opinió dels que diuen que un retorn a l'anomenat «esperit del 79» representaria la solució dels problemes, amb independència que els que així es manifesten obliden la vella saviesa pre-socràtica i fan una estimació optimista del nombre de vegades que un es pot banyar en el mateix riu —també obliden una saviesa més moderna, que ens recorda que cada generació està obligada a escriure la seva història. Després de deu anys d'Estatut, no és en la nostàlgia gemegosa

de circumstàncies atípiques i irrepetibles on hem de buscar el consol o les excuses, sinó en l'enfrontament valent i intel·ligent amb la realitat present.

Catalunya és un escenari polític complex, i podríem caure en la temptació de creure que sempre existeix una solució simple per a un problema complicat, i és cert que aquesta solució simple es pot trobar, però sol tenir un inconvenient: que quasi sempre es tracta de la solució equivocada.

Catalunya necessita solucions no trivials, construïdes des de la moderació i l'acceptació de la seva rica pluralitat; per tant, conscients d'això, nosaltres no rebutgem a priori cap fórmula, cap solució per contribuir que Catalunya trobi el desitjable equilibri en els diferents àmbits institucionals. El que cregui que el problema té condicions de contorn que prohibeixen determinades solucions per insòlites podria equivocar-se; la personalitat diferencial de Catalunya podria adquirir, en el terreny polític, la forma atractiva de la sorpresa.

Després de deu anys d'Estatut, hi ha motius suficients d'optimisme: Catalunya mai havia gaudit, en els últims tres segles, d'un període tan perllongat d'autonomia en un marc polític estable; la nostra enorme potencialitat social, econòmica i cultural, i també el nostre estimulant present, són elements suficients per veure el futur amb esperança, si, lluny d'allò que el tràgicament desaparegut Carles Barral qualificava com «conformismo tenderil y sensibilidad pesebrística», agafem decididament el camí de la grandesa.

L'Estatut ha complert deu anys, i el nostre Grup i el nostre partit s'incorporen entusiastes a aquesta commemoració. En els anys que vindran, els catalans haurem de continuar buscant el complicat equilibri entre la intel·ligència i l'instint, entre la visceralitat i la serenitat, entre l'amor i la passió. El creador de la prosa francesa, la canya pensant, mística, malaltissa i solitària que habitava a la badia de Port-Royal, ens va legar la màxima que «el cor té raons que la raó no coneix», i ens va advertir contra dos excessos: excloure la raó i no admetre més que la raó.

La història li ha assignat, a Catalunya, un paper difícil. I, si jo pogués tenir la gosadia —que no puc— de proposar una fórmula sintètica que ens servís de guia per representar aquest paper amb dignitat i amb brillantor, diria que, per a nosaltres, només hi ha un camí segur: aquell que ens permeti deixar de pensar amb els sentiments i començar, d'una vegada i per sempre, a sentir amb la raó.

Moltes gràcies.

El Sr. PRESIDENT: Gràcies, senyor Vidal-Quadras.

Pel Grup parlamentari d'Iniciativa per Catalunya, té la paraula l'Illustre Diputat senyor Ribó.

El Sr. RIBÓ: Senyor President, senyores diputades, senyors diputats, es pot dir que deu anys són un període molt breu a la història d'un poble, i es pot dir —com ja s'ha dit— que mai aquest poble havia gaudit durant tant de temps d'un règim d'autogovern. I també hi afegiríem que mai hi havia hagut tanta estabilitat de les llibertats democràtiques a la nostra història contemporània.

Tot això apella a una qüestió fonamental: tenim molta més responsabilitat que tots els nostres avantpassats. Quan algú jutgi l'obra de govern, la petjada que deixarem en la història, l'avenç del poble durant aquest període, podrà comparar-ho amb una Mancomunitat de Catalunya que, amb poders molt més reduïts, encara en gaudim, d'alguns dels seus resultats; podrà comparar-

ho amb una Generalitat republicana que, només amb dos anys de normalitat, va aportar en temes molt importants qüestions fonamentals per al poble de Catalunya.

Hem de fer un balanç en una situació política molt diferent de l'any 79, quan érem a les acaballes d'una transició, i encara amb amenaces claríssimes de poders fàctics sobre la democràcia. Som en una situació política, l'any 89, on la democràcia està consolidada, on s'aferma un nacionalisme espanyol que necessita un projecte d'Estat, en una situació política que s'insereix de ple en la construcció d'Europa, i en un món que està canviant, amb els fets més importants que la major part de nosaltres mai hem viscut, que encara ens afecten i que encara s'estan desenvolupant. És en aquest context on cal fer la pregunta: de què serveix l'Estatut d'Autonomia de Catalunya —sempre un instrument—, com l'hem utilitzat, quines lectures s'han fet de l'Estatut —com tantes vegades hem citat, diverses, com les que es poden fer de la Constitució—; cal fer una diagnosi, que per a nosaltres és d'insuficiència, no imputable, principalment, als textos —els textos són fets per homes i dones, són aplicats per polítics i per institucions—: imputable a les seves interpretacions i al seu desenvolupament.

Podem fer un repàs puntual de les mancances que tenen aquests textos, i podríem dir, en aquests deu anys, que l'autogovern és insuficient, però també hem d'afegir que el poc que tenim ha estat mal governat, mal gestionat i amb clares renúncies. Podem dir que hi ha insuficiències evidents, quan es vol mantenir, tant des del Govern de la UCD com des del Govern actual de l'Estat, una vella concepció de l'Estat centralista, quan es fan lectures restrictives de la Constitució, quan es fan interpretacions limitadores de l'autonomia, o s'estenen àmbits competencials, o —a través de les lleis de bases— s'envaeixen àmbits propis de la nostra autonomia, quan es practica la gasiveria legislativa, o quan es manté una institució tan obsoleta avui com el Senat com a cambra provincial, o quan hi ha la subsistència d'administracions com són els governadors civils o el Ministeri de Cultura, que al nostre entendre haurien d'haver estat ja superades.

Però també hem de parlar, en nou o deu anys..., fins i tot en deu anys, quan es van perdre oportunitats a la Generalitat provisional pel que fa a temes territorials com la Diputació, però en nou anys de govern, hem de parlar de renúncies institucionals: la de fer jugar a aquest Parlament un paper més atrevit en l'esquema d'autogovern de Catalunya; la de desenvolupar la iniciativa legislativa popular; la de superar temptacions partidistes de pactar lleis a les Corts Generals que estan limitant la nostra autonomia —no els llegeixo la llista: la coneixen prou, especialment els grups majoritaris—; la d'anar a una fórmula de finançament que va contradir allò que havíem fet tots unitàriament a Catalunya, i que la varen subscriure tots els grups parlamentaris menys el nostre, creient que era més oportú agafar els diners que no pas pensar en el futur; la d'anar a una duplicació d'administracions, inflant l'Administració amb la seva burocràcia, reproduint l'anterior Administració, i anar, sobretot, a la no-descentralització del nostre poder polític, a recelar dels ens locals, a no entendre que autogovern comença pel nivell més bàsic de la democràcia, que són els municipis, a oblidar àmbits territorials concrets a Catalunya —des de la Vall d'Aran fins a altres comarques—, a practicar una por a la transferència i a la potenciació com aquella que critiquem a l'Estat central

quan no va al traspàs de les seves competències, a renúncies en competències concretes com seria cultura, museus, finançaments dirigits com és l'ensenyament privat, sanitat, plans d'accions socials i un llarguíssim etcètera.

Dit d'una altra manera, i amb un to més adient amb aquest balanç i amb una sessió com la d'avui, cal esclarir quins poders tenim, cal sortir d'aquest galimaties competencial, cal superar una situació on tothom fuig de responsabilitat —no és la pregunta adequada, qui mana a Catalunya, sinó qui assumeix les responsabilitats, a Catalunya—, calen més recursos, un finançament a partir de la corresponsabilització i la coparticipació —un finançament suficient—, cal avançar en objectius de realització nacional, cal avançar la nostra cultura, i en l'ús social de la nostra llengua, que en aquests deu anys s'ha anat estancant, calen vertaders mitjans de comunicació catalans, i en diàleg amb altres realitats culturals que hi ha arreu de l'Estat, com diu la Disposició Addicional Cinquena —que està per desenvolupar—, i, especialment, cal una motivació social per al nostre autogovern. No és un problema, solament, de les elevades abstencions que es donen a les eleccions autonòmiques; és la paradoxa que avui, en aquesta sessió solemne, ens manca l'escalfor de celebracions al carrer: ningú a Catalunya —amb escadusseres excepcions— està celebrant el desè aniversari de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Quin clima tan diferent de quan estàvem lluitant per aconseguir aquest instrument, quin senyal d'alerta més important per a tots els ciutadans i ciutadanes de Catalunya, quan succeeix un aniversari que passa de manera tan secreta! Com hem permès aquesta girada d'esquena de la població a l'autogovern, i aquesta erosió d'un concepte que no és només una paraula, que és un anhel, que és un afany, que és el de l'autonomia?

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya hauria de ser de referència per a la motivació social, per a la millora de condicions de vida dels ciutadans. Com, encara, la gent gran de casa nostra recorda amb orgull que havia anat a l'escola de la Generalitat republicana, i t'ho expliquen! Com encara recordem amb orgull quan lluitàvem a la clandestinitat per aconseguir l'autonomia, que esperàvem que allò fos una administració diferent! Com podríem recuperar l'engrescament de la gent, si practiquéssim aquells mecanismes que no depenen de ningú altre que de nosaltres, com seria un lloc de diàleg entre sindicats, entre empresaris i entre govern, al Consell Econòmic i Social! Com avançaríem si desenvolupéssim mesures —entre d'altres— com la que hi ha a l'article 52 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya —lletra morta, avui—, amb la creació d'institucions econòmiques que fomentin l'ocupació i la riquesa...

Per tot això, pels poders, pels recursos, per la realització nacional, pel seu ús social en aquests deu anys, una conclusió és elemental: no valen falsos compromisos, no valen inútils pragmatismes, que acaben sent enganys. Com diu el poeta nacional de Catalunya: «Guaita de nits, pastor, el prim son del ramat, / mantén l'alta cremor del foc de llibertat: / veig esplendors de mots corcades de fosc; / vulgheu nets camins clars, tots vosaltres, i jo. / Brills de subtils paranys, reclams freds de la por, / no tolerem enganys, ni vosaltres ni jo.»

Iniciativa per Catalunya creu que fa falta un projecte per a Catalunya, una concepció d'Estat, un projecte que disposi d'una concepció d'Estat i que prevegi el nostre futur en una Europa i en un món canviant.

Senyores diputades i senyors diputats, més enllà de la solemnitat d'aquesta sessió, quin paper ens atribuïm? Què li pertoca, al poble de Catalunya? Com farem servir aquell instrument, l'Estatut, per a aquells objectius? Mirem-ho en el pla internacional, en el projecte d'Estat i en la situació de Catalunya. S'està construint Europa: potser, aquesta Cambra, caldria que apostés i aportés perquè la personalitat cultural de Catalunya, lluny de temptacions uniformitzadores, estigués present en aquesta Europa, treballés perquè aquesta Europa es desenvolupés de manera reequilibradora en l'econòmic; digués -que ja seria hora que ho fes— quina és la visió catalana sobre la Carta Social i els drets dels treballadors, perquè els ciutadans d'Europa, inclosos els qui viuen i treballen a Catalunya, siguin iguals, i com Catalunya hauria de ser present, com a nacionalitat i com a institució, en aquest futur europeu. Però, encara en el pla internacional, nosaltres creiem que, des de l'ús de l'autogovern, no podem oblidar —i més en aquest món canviant— que Europa no és el melic del món; que avui aquests fenòmens de canvi i de transformació tan importants que s'estan donant posen en primer pla la contradicció nord-sud, la necessitat de cooperar amb pobles que lluiten per la seva independència i per la seva sobirania; amb pobles que són objectivament explotats per al nostre benestar.

Jo he viscut una setmana, molt recentment, en mig d'un d'aquests pobles, un poble que ha estat objecte del colonialisme espanyol, i els puc dir —com haurà comprovat qualsevol dels presents que ha tingut experiències similars— que avui és punyent que la nostra joventut, els nostres sectors socials més avançats s'omplin la boca d'alliberament nacional, de llibertats per al nostre poble, i fem un esforç tan minso i tan reduït, ens sentim tan poc corresponsables que avui, en dos terços de la humanitat —alguns molt directament connectats amb nosaltres— estan en la situació en què es troben.

Contradicció nord-sud, que té la seva dimensió econòmica, la seva dimensió ambiental, però que passarà a ser —els ho garantim— la temàtica fonamental per al futur de tots, amb una concepció d'Estat que, per a nosaltres, emana de l'article segon de la Constitució Espanyola, que afirma —mal que pesi a algú— la plurinacionalitat de l'Estat, d'igual a igual. Davant el centralisme del vell Estat, nosaltres avui ens preguntem —una de les preguntes fonamentals en aquesta commemoració—: com és possible, senyores diputades i senyors diputats, que en deu anys d'autogovern no hem sabut promoure la legítima i democràtica confrontació social enfront d'aquell Estat centralista? Per què ens hem cregut, de vegades i aparentment, que l'única confrontació era la lingüística? Per què no s'ha posat Catalunya, i les seves institucions, amb un ús de l'Estatut al davant, fent un paper d'avenç i de transformació d'aquell Estat centralista, tant en l'institucional com en el social? Per què ens hem refugiat en una falsa concepció del nostre localisme?

I, en tercer lloc, un projecte per a Catalunya que recuperi plenament el sentit i el concepte d'autogovern. Diuen els tècnics que «autogovern» és la capacitat de decidir dins l'àmbit propi; diuen alguns polítics que l'autogovern és el poder polític necessari perquè una collectivitat pugui resoldre els seus problemes. Creuen vostès que complim els dos punts d'aquesta definició?: poder polític necessari perquè la collectivitat de Catalunya pugui resoldre els seus problemes?, hem anat a resoldre les necessitats del poble a Catalunya? Quin poder polític te-

nim per afrontar-ho? Per Iniciativa per Catalunya aquí hi ha la qüestió de la celebració de l'Estatut d'Autonomia a Catalunya, empeltant amb les millors tradicions d'aquell catalanisme tan plural i tan divers, per ús social, per origen social. Però nosaltres hem de saber conjugar la reivindicació històrica de la nació, de la seguretat en l'autogovern amb les reformes polítiques i socials que s'han de fer en aquells diversos plans.

Per això fem una proposta i oferim un projecte adreçat al poble de Catalunya. No tindria sentit debatre o celebrar deu anys d'Estatut d'Autonomia de Catalunya, sense parlar dels drets dels ciutadans de Catalunya, dels drets de les dones i els homes de Catalunya. Potser un dels apartats més oblidats de l'Estatut d'Autonomia en aquesta etapa és aquest, el de l'article 8.2, que diu, i és prou solemne, desborda la solemnitat en aquesta sessió: «Correspon a la Generalitat, com a poder públic i en l'àmbit de la seva competència, promoure les condicions perquè la llibertat, la igualtat de l'individu i dels grups en què aquest s'integra siguin reals i efectives. Correspon remoure els obstacles que impedeixen o dificulten llur plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.» Una proposta i un projecte adreçats al poble de Catalunya, però, que se'ns entengui bé, protagonitzat altra vegada pel poble de Catalunya. No hi ha modificació de l'actual situació d'*impasse* i de bloqueig de l'autogovern si no hi torna a haver mobilització del poble de Catalunya; no hi ha possibilitat de sortir d'allò que la majoria de nosaltres critiquem, amb solucions diverses que oferim, si no hi ha, una altra vegada, protagonisme de les energies socials del poble de Catalunya.

Per això cal —i no és fàcil i no és immediat— promoure el debat públic, la conscienciació social sobre la problemàtica de les millores en les condicions de vida de Catalunya, que poden ser elevades amb un instrument com és l'autogovern.

Fem propostes que per a nosaltres no poden ser mai acotades. No acceptarem que se'ns digui que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya és un punt d'arribada, i tampoc acceptarem que s'enganyi la gent amb conceptes, amb grans conceptes que poden amagar també l'*statu quo*. No embafem el poble ni els parlamentaris amb paraules o amb conceptes, com es va fer a l'entorn d'un legítim concepte, que és el de l'Estat federal. Donem continguts, proposem mesures parlamentàries, avancem amb majories de votacions, transformem les institucions, que aquest és el nostre deure. No quedar-nos en els llimbs dels grans conceptes, dels grans principis, sinó ajudar a millorar aquest instrument per millorar les condicions de vida.

Permetin-me que els recordi que fou Iniciativa per Catalunya que, en solitari, va proposar l'acord nacional per l'autogovern. No eren conceptes, eren tècniques, eren lleis, eren passes endavant; es referien a totes aquelles qüestions que alguns oradors que m'han precedit en l'ús de la paraula han citat en fer el repàs; es referien a unes etapes en què no calia tocar l'edifici legislatiu, una segona etapa que calia anar a aprofundir, a través de lleis importants, mesures com arribar a la província única. I es referia, en darrer terme, a arribar a la necessària reforma de la constitució de l'Estatut.

Per nosaltres, cal contemplar ja aquestes reformes, en plural, com, per exemple, en un tema que avui és indefugible, per més jocs de mans que s'intentin practicar: el Senat no pot ser Cambra de les nacionalitats si no hi ha una reforma constitucional.

Avui afegim i aportem la proposta, dita amb tota responsabilitat, perquè la pensin tots els grups parlamentaris d'aquesta Cambra —sabadors que no és aquest el lloc perquè se'ns respongui—: que es creï una comissió institucional, formada per tots els grups parlamentaris, més experts coneixedors de la matèria —que no han de ser substituïts, com altres vegades, foren dels polítics—; que durant tota aquesta legislatura —que la tenim tranquil·la, cap endavant, amb molts de mesos—, tenint en compte el balanç de l'Estatut, les demandes socials que hi ha avui a Catalunya, les energies que hi ha a Catalunya, ens diguin, també mirant a altres indrets, què passa a Alemanya federal, a Gran Bretanya, què passa a la Confederació Helvètica? Que ens diguin quines són les mesures que cal discutir políticament —i dependrà de majories— per, de debò, avançar en l'autogovern. A ningú li hauria de fer por una comissió institucional, sense presses, sense urgències, lluny del debat apassionat en aquest hemicle, lluny dels partidismes, pogués dictaminar en tres paràmetres tan elementals la història i el balanç, les energies i les demandes que avui hi ha a Catalunya, i també el que passa arreu d'Europa. Que no és utopia ni és demanar res estrany plantejar determinades competències d'autogovern que avui es practiquen per Europa; ni és utopia ni res estrany plantejar que s'apliqui l'autogovern en determinat ús social, quan hi ha unitats com Catalunya, Europa, que estan molt al davant de nosaltres en aquest sentit.

Promovem, doncs, la coresponsabilització parlamentària, fem un oferiment que sigui unitari i que tingui una vessant de pacte quasi a nivell d'Estat. Demanem consens, però no aquell consens també tan devaluat que ha servit per distreure, que ha servit, de vegades, per tapar les vergonyes del Govern central o de vegades per reclamar, des de Catalunya, empeltant amb el més ranci catalanisme conservador, quotes de poder a Madrid. Demanem consens per superar aquesta situació amb una visió unitària.

Senyores diputades i senyors diputats, el pitjor que ens podria passar és que d'aquí a deu anys tornéssim a celebrar l'aniversari de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i encara estiguéssim discutint els serrells de l'autonomia. I fixin-se vostès quin eufemisme, diem «serrells» de la normalització lingüística, de la Policia Autònoma; diem «serrells» de qüestions cabdals, que afecten l'edifici de l'autogovern, i els hem deixat aparcats al racó. Hi ha generacions de jovent que puja a Catalunya, que avui tenen, tant com nosaltres —potser més que nosaltres, per major expectativa biològica—, aquests canvis que hi ha en el món com a reptes, aquests ritmes que estan produint aquests trasbalsaments. Aquest país té energies suficients, però cal fer un esforç que, en primer lloc, correspon a les diputades i diputats d'aquesta Cambra. Si volem ser útils, si volem que aquest jovent torni a engrescar-se per l'autogovern, senyores diputades i senyors diputats, Iniciativa per Catalunya celebraria que aquesta commemoració anés més enllà de la seva solemnitat.

Moltes gràcies, senyor President.

El Sr. PRESIDENT: Moltes gràcies, senyor Ribó. Pel Grup parlamentari Socialista, té la paraula l'Illustre Diputat senyor Obiols.

El Sr. OBIOLS: Ara fa deu anys, senyor President, senyores diputades i senyors diputats, és a dir, a finals de la dècada dels setanta, existia l'esperança que la transició cap a un règim de-

mocràtic significués l'oportunitat de superar definitivament una crisi històrica que s'havia arrossegat de manera permanent, i que era el resultat del que podríem denominar un «doble fracàs», de l'Estat espanyol: d'un banda, que no havia aconseguit reeixir històricament a construir un model centralitzat que integrés i eliminés les diversitats nacionals, i tampoc, per descomptat, un model respectuós amb aquesta pluralitat nacional. I un fracàs també de Catalunya, que no havia reeixit històricament tampoc ni a construir el seu propi Estat ni a dirigir políticament l'Estat espanyol o poder-hi determinar una voluntat.

L'Estatut i la Constitució van ser el resultat d'una voluntat de solució d'aquest conflicte històric, que va permetre formalitzar un pacte i l'inici d'un camí efectiu per a l'autogovern de Catalunya i per consolidar el règim democràtic. Aquest pacte inicial, que marcà l'elaboració de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya —el desè aniversari del qual estem commemorant en aquests moments— va ser possible, fonamentalment, pel paper protagonista important de les forces polítiques catalanes sobre la base d'un plantejament unitari. Algunes de les expressions d'aquest consens nacional sobre el que calia fer varen ser la Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya i l'Assemblea de Catalunya, que varen saber sintetitzar la voluntat popular amb una formulació política, compartida per tots, i que va fer possible, en la darrera etapa, la restauració de la Generalitat provisional i el retorn del President Terradellas, com a nexa de connexió amb la legalitat democràtica precedent.

El pacte fou possible, també, per l'existència d'una receptivitat conjuntural important de les forces espanyoles respecte a la necessitat d'articular la transició democràtica, intentant, a la vegada, resoldre la voluntat autonòmica de Catalunya. En alguns casos —especialment en el camp de l'esquerra— aquesta receptivitat obeïa al passat, a l'existència d'unes determinades posicions i, entre elles, a una tradició de plantejaments de tall federalista. En d'altres casos, especialment en el camp de la dreta, de la dreta reformista que protagonitzava o es col·locava en aquell moment en un lloc molt important de la transició, a la manca absoluta de legitimitat per defensar en aquell moment posicions centralitzadores o espanyolistes, en un context que, simplement, no les feia possibles.

El pacte de l'Estatut i de la Constitució va comportar, doncs, per a Catalunya un moment àlgid, de gran expectativa i de gran fortalesa. La presència dels catalans en la solució general de la transició democràtica —tots ho recordem— va ser important i la veu de Catalunya assentada en un plantejament d'acció comuna dels catalans i àmpliament considerada, respectada i escoltada en el conjunt de l'Estat.

L'Estatut i la Constitució van aparèixer, així, com a lleis obertes, democràtiques, consensuades, amb el suport majoritari, que marcaven una gran esperança. També, lògicament, com a conseqüència d'un pacte, amb elements d'indefinició d'ambigüitat, sens dubte, però definien un model bàsic compartit, que és el que els catalans gaudíssim d'una situació que ens permetés sentir-nos bé a Catalunya, amb les nostres aspiracions de l'autogovern nacional aconseguides i, alhora, ens poguéssim també sentir bé en el context general d'un estat democràtic, consolidat i en funcionament.

Mirant aquesta dècada, aquests darrers anys, caldria preguntar-se si els instruments d'actuació que significaven l'Estatut i la Constitució han estat ben aprofitats. Ara com ara —i la ses-

sió d'avui n'és testimoni— alguns plantegen la necessitat de revisió d'aquell pacte inicial i, consegüentment, dels textos estatutaris i constitucionals; altres ho diuen i no ho diuen, són els mateixos que posen en qüestió la voluntat política de les forces governants de l'Estat espanyol per aplicar consegüentment l'actual Estatut. I jo em demano, en aquest context, si demanar a aquestes forces que modifiquin l'Estatut és la proposta política més consegüent que pot formular-se en funció d'aquest diagnòstic. Em pregunto també si es tracta d'una proposta autèntica o, més aviat, una vegada més, d'una proposta instrumental que, com tantes vegades, és formulada per part dels qui la plantegen amb l'objectiu de tractar de treure profit d'allò que ens va malament, no per tal de millorar-ho, fonamentalment, sinó, fonamentalment, per tractar de capitalitzar-ho políticament.

Els ciutadans, em sembla, ens han escollit amb la idea que, quan hi ha problemes, la nostra funció no és explotar-los, sinó tractar de resoldre'ls. La dreta catalana, avui en el poder de la Generalitat, ha d'abandonar la temptació permanent de fer de l'Estatut i de la seva possible reforma una nova trinxera de greuge, amb l'únic objecte de prodigar malestar i d'engreixar-se, políticament, al preu que sigui. Cal acabar amb l'ambigüitat i el doble llenguatge, si volem avançar positivament en el camí encetat fa deu anys i aconseguir una plena rendibilitat dels instruments estatutari i constitucional.

No és aquest el moment de fer un balanç de l'obra de govern, del nostre autogovern, de la Generalitat, però cal dir allò que em sembla que és una evidència, i cal dir-ho amb tota claredat: que aquests deu anys no han servit per projectar l'autogovern amb totes les seves potencialitats que aquest mateix autogovern i els textos sobre els quals se sustenta contenen i feien possible. Durant aquests deu anys hem assistit, en efecte, per les mancances de l'obra de govern, a la progressiva desvalorització del valuós capital polític que tenia la societat catalana a l'inici del nostre autogovern, i al potencial de mobilització i de transformació que aquest capital conferia al conjunt de les forces polítiques de Catalunya. Entorn del 80, l'Estatut constituïa una arma formidable, una arma per al desenvolupament d'una política nacional catalana, i constituïa també un instrument de primera magnitud per impulsar una administració pròpia sota els paràmetres de la racionalitat i de l'eficiència i per a la socialització política, cultural, nacional, en definitiva, per a la reconstrucció del nostre país. Pot dir-se, avui, que en el conjunt d'aquests deu anys l'actuació dels governs de la Generalitat per desplegar l'Estatut no ha servit d'una manera acceptable a aquesta triple perspectiva: política, administrativa i social.

La funció rectora de la nació catalana ha recaigut més sobre altres instruments que han hagut d'exercir, subsidiàriament, un paper més determinant de construcció, de cohesió, d'homogeneïtzació de Catalunya; per exemple, pot dir-se i ha de dir-se que, malgrat el combat tenaç i metòdic organitzat contra l'esquerra i, en especial, contra el socialisme català des del Govern de Convergència, la funció integradora de la societat, l'han exercit, fonamentalment, les forces progressistes: el PSUC, el sindicalisme i el mateix socialisme, que, després d'aconseguir un partit unificat entre els seus «afectes», han tingut, en conjunt, l'efecte de liquidar tota possibilitat de divisió, de lerrouxisme, a Catalunya. Però aquesta acció vertebradora

hauria d'haver estat fonamentalment una acció de desenvolupament estatutari protagonitzada per les institucions d'autogovern; no ho ha estat.

Pel que fa a la relació entre la Generalitat i l'Estat democràtic, cal dir que, el que havia estat una relació fructífera, no ha reeixit, i no ha reeixit, al nostre entendre, per dues raons: primer, per la instrumentalització permanent d'aquesta relació per part de la dreta en el poder de la Generalitat, i, en segon lloc, també, evidentment, per les tendències centralitzadores, entre les quals cal subratllar les inèrcies de l'Administració, amb les seves pròpies lògiques i amb vicis arrelats i difícils de corregir.

Aquesta transformació s'ha anat produint de manera palesa, amb un reajustament important de les competències dels diferents nivells dels governs a Espanya, fins al punt de poder-se dir que no ha existit en el món occidental cap altre precedent d'una transformació gradual d'aquest abast com la que s'ha produït a Espanya des del 77 i en un període tan curt de temps. El balanç, per tant, globalment, en una perspectiva històrica, ha de ser positiu, però tanmateix es tracta d'una transformació amb contradiccions, amb alts i baixos i, també cal dir-ho, amb connotacions centralistes i resistències diverses que fan pensar en un camí encara inacabat en el qual caldrà prosseguir. Però, molt sovint, majoritàriament, les mancances del nostre autogovern recauen sobre unes responsabilitats que es troben aquí, a Catalunya, en aquesta Cambra i en aquest Govern. Un exemple d'autolimitació de l'autogovern és, per exemple, evidentment, el funcionament d'aquest propi Parlament de Catalunya; cal dir que la mateixa existència del Parlament s'ha de considerar en si mateixa com un fet excepcional de normalitat política, després de tants anys de treball i lluita per aconseguir obrir-ne les portes, però també cal dir que els darrers anys, de la mà del Govern de la dreta, hem assistit a un concepte de l'activitat parlamentària de caràcter alentit, instrumental, concebut en funció dels rampells polítics del Consell Executiu, més que en funció de l'afirmació de la democràcia catalana.

Estem realment davant d'una situació d'alentiment i obstaculització del Parlament, per voluntat de la majoria existent, on es pot donar, per exemple, que es posin a debat, en ple mes de juny, les gelades del passat mes de desembre, i els exemples es podrien multiplicar a l'infinit. Insuficiència dels treballs parlamentaris en les seves diferents facetes: legislativa, de control i d'impuls. De fet, la majoria ha renunciat a fer una Cambra amb vida pròpia, un eix motriu de l'autogovern, i una bona mostra d'aquesta actitud és el fet que l'activitat principal del Parlament de Catalunya obeeix bàsicament a les iniciatives que desplega l'oposició per donar vida a la nostra institució parlamentària.

Aquesta situació, amb els seus clars-obscurs, afecta profundament la societat catalana, i l'estat d'esperit del conjunt del país és un reflex exacte d'aquesta situació contradictòria: hi ha dues ànimes que commouen el poble de Catalunya en aquest moment, d'una manera contradictòria: el malestar, d'una banda; les esperances, les esperances concretes, de l'altra. I així s'explica que es pugui fer de manera permanent el doble discurs que Catalunya va bé però, a la vegada, va malament, perquè efectivament aquesta crisi catalana, que és un reflex d'aquest cul-de-sac polític a què ens ha portat la política del Govern de Convergència al llarg d'aquests anys, està caracteritzada per aquesta doble faceta, aquesta doble característica de la

difusió capilar, extensa i intensa, de la sensació de malestar, de la cultura de la queixa, d'una banda, i, de l'altra, els anhels, les esperances concretes que giren entorn de la mateixa autonomia nacional, de l'activació econòmica, de les perspectives culturals, de projectes concrets com els Jocs Olímpics, de la millora del nivell de vida, la disminució de l'atur, la integració a la Comunitat Econòmica Europea, etcètera.

I, a nosaltres, els socialistes catalans, ens porta, la constatació d'aquest diagnòstic, a la conclusió evident que aquesta contradicció només es podrà resoldre, a Catalunya, sobre la base del restabliment d'una atmosfera política positiva, d'un panorama, d'un clima més constructiu, més positiu, i que, per tant, se'n desprèn l'obligació de les forces polítiques, de totes les forces polítiques catalanes, de propiciar aquest canvi. I aquest esforç de confluència de punts de vista i de pràctica política, l'hem de saber adreçar en les següents direccions: en primer lloc, cap al diàleg entre nosaltres mateixos, no la superposició de monòlegs, no la repetició reiterativa de retrets mutus, no la caiguda una i altra vegada en la temptació d'explotar políticament o electoralment una situació que és negativa per al país, sinó al diàleg, al diàleg fonamentalment sobre les condicions i les formes de desenvolupament de l'Estatut, i també sobre tots aquells objectius polítics que més essencialment ens afecten com a catalans, tractant de superar la situació actual i establint un nou clima de política de diàleg real i sincer entre nosaltres, cercant unes conclusions i unes pautes d'actuació polítiques compartides. I, en segon lloc —i com a conseqüència—, cal un canvi cap a l'entesa institucional: en primer lloc, dins de Catalunya, entre la Generalitat i l'Administració local, i, en segon lloc, entre el Govern de Catalunya i el Govern d'Espanya, acabant amb el conflicte pel conflicte, acabant amb el conflicte sovint encoratjat artificialment per la controvèrsia política.

Senyores diputades i senyors diputats, l'Estat de les autonomies és un procés obert, encara en marxa; el balanç, pel que fa al seu desenvolupament a Catalunya, ha de ser positiu. Mai —s'ha dit en aquesta Cambra en múltiples ocasions—, mai havíem tingut tant d'autogovern i durant tant de temps. Però «positiu» no vol dir que hàgim assolit la totalitat dels nostres objectius: el procés no ha culminat, cal continuar-lo i cal tenir idees concretes sobre com continuar-lo en els propers temps. El procés ha cobert una primera etapa, i ara hem de plantejar-nos els propòsits bàsics d'una propera etapa: hi haurà davant nostre inèrcies poderoses, forces que no podem menysvalorar, forces que, tal vegada, després d'un procés intens com el que hem viscut en els darrers anys, voldran apostar per la pausa i la consolidació del que s'ha fet; no és, no ha de ser el nostre cas. Nosaltres creiem que cal donar un nou impuls al procés autònom, un nou pas endavant, calculat i sospesat, d'avenç en el nostre autogovern. Aquesta és la nostra posició, i farem el que sigui necessari per convertir-la en una acció política conseqüent. Ara bé, cal ser conscients que, perquè aquesta acció política tingui èxit, s'ha de basar en dues premisses, ambdues absolutament indispensables: la primera és —ja ho he assenyalat— que les forces polítiques de Catalunya hem de plantejar una política comuna, amb acords bàsics entre nosaltres; és més, la Generalitat, que és la nostra institució d'autogovern, la que representa institucionalment el poble de Catalunya, ha de passar a ser l'exponent d'una representativitat que vagi més enllà de l'opció partidista, ha de ser l'expressió d'allò que hi ha de

comú en la pluralitat que ens dóna força, que ens pot donar força. I la segona premissa és que Catalunya ha de comptar amb aliats a la resta d'Espanya i ha de fer una política eficaç de negociació.

La política es basa en la realitat, no en la declamació gestual de cara a la galeria. Els catalans hem de saber explicar les nostres posicions a les altres comunitats autònomes i hem de trobar en elles uns aliats en el procés de transformació de l'Estat, i els catalans, sobretot, hem de saber negociar, com negociar, què negociar amb el poder central. Algú pot pensar seriosament que sense resultats negociats amb el Govern de l'Estat podrem avançar significativament en l'aprofundiment de l'autonomia de Catalunya? Què volem, realment?: fer agitació, fer cridòria, fer retòrica o aprofundir l'autogovern? Què volem?: donar sortida a estats emocionals o aconseguir resultats tangibles per a Catalunya? Si estem per la segona opció, hem de veure les vies d'avenç que tenim al davant, i no són gaire nombroses: podem acceptar passivament una forma de continuació renovada d'un model estàtic, centralitzat, podem avançar cap a possibles processos de reforma estatutària i constitucional, o podem avançar cap a la reafirmació dinàmica, innovadora del pacte estatutari i constitucional. No sembla que hi hagi més vies possibles.

D'acord amb el moment polític que ens toca viure, es pot afirmar —crec— raonablement, sensatament, que la via més convenient per a tots és la de reafirmar el pacte estatutari constitucional, innovant, creant nova política, amb l'objectiu de rendibilitzar les possibilitats que aquest pacte conté i possibilitant una línia d'avenç en aquesta perspectiva. Si estem convençuts que aquestes possibilitats hi són, llavors és obligació de tots impulsar aquest pacte des de Catalunya i també des d'una política espanyola de la Generalitat, *de la Generalitat*, no del partit: buscant aliats, dibuixant un camí de negociació eficaç, de normalitat en les relacions, d'avenç concret.

No ens enganyem sobre les dificultats d'aquesta via: a l'inici de la transició, vèiem una gran puixança de Catalunya en el panorama de la política general espanyola; avui, al contrari, assistim amb preocupació a una tendència a la pèrdua de presència, a la desorientació, a la manca de perspectives clares i de projectes concrets. Jo voldria recordar-los, senyores diputades i senyors diputats, que altres nacionalitats històriques han entès que aquest no és el camí, i, en aquest sentit, no puc deixar d'evocar davant d'aquesta Cambra el referent del País Basc: moltes vegades hem pogut celebrar —i era just fer-ho— que el procés de construcció del nostre autogovern aquí, a Catalunya, hagi tingut lloc en unes condicions infinitament menys doloroses que les del País Basc, i això ens ha permès poder afrontar-ho amb menys tensions. Però tal vegada per aquest motiu, de vegades, no hem estat capaços d'anteposar els interessos, els petits interessos de partit als grans interessos de país; tal vegada per això el nostre nacionalisme conservador no ha estat capaç d'adonar-se dels interessos reals que estaven en joc i de quina era la manera millor de defensar-los. Jo crec que, avui, hem de dir, clar i net, que de la mateixa manera com se'ns ha dit, dues o tres vegades en aquesta Cambra —en una formulació que no jutgem acceptable—, que seria molt lamentable arribar a la conclusió que és més eficaç, per assolir els objectius de l'autogovern i de la nostra realitat nacional, el camí de la violència que el camí de la democràcia i del diàleg; d'aquesta mateixa manera es podria dir perfectament, amb molta més lògica, que seria molt la-

mentable que la ceguesa davant la situació actual, davant del cul-de-sac actual, ens portés a la conclusió que no hi ha altre camí per a Catalunya, fatalment, que repetir, a vint anys de distància, el cicle tràgic de la història recent del País Basc.

La recerca d'un canvi de perspectives i d'avenç global en aquesta línia és l'element necessari per progressar concretament en la consecució dels nostres objectius nacionals, i també per aconseguir que, en un moment determinat, no sigui possible ja utilitzar la coartada de veure, en la representació de Catalunya i de la Generalitat, uns adversaris polítics de caràcter partidista que gesticulen, sinó uns interlocutors serens que plantegen les seves exigències, coincidint en el bàsic, i que plantegen, alhora, solucions i col·laboració institucional.

Els socialistes catalans hem optat per aquesta via i estem en aquesta tessitura; hem fet un esforç d'aproximació, i, de fa temps, estem oferint una voluntat de diàleg que sabem difícil, però que creiem necessària, tractant de mancomunar voluntats a costa de sacrificar posicions pròpies. I, això, perquè estem convençuts que Catalunya avançarà si sabem anar per aquest camí, essent conscients que, en bona part, dependrà de nosaltres mateixos i del que fem que aconseguim uns o altres resultats.

Avui, com al principi de la transició democràtica, la causa de la democràcia i la causa de l'autonomia se'ns apareixen indissolublement unides. Els socialistes i l'esquerra, que vam lluitar per totes dues al mateix temps, que vam patir la repressió quan lluitar per aquestes causes era enfrontar-se a la brutalitat d'un Estat dictatorial, ho sabem molt bé, molt més bé, per cert, que aquells que avui prenen iniciatives grotesques emparant-se en episodis que no van viure, i dels quals no tenen cap dret a erigir-se en monopolitzadors, monopolitzadors de combats o de víctimes. Avui com ahir democràcia i autogovern són, per nosaltres, dues cares d'un mateix combat; com ahir, les forces de progrés hem d'estar i estarem juntes en aquesta lluita, perquè l'aprofundiment de l'autonomia exigeix de nou posar, al davant dels nostres objectius, donar a la democràcia tota la seva amplitud, donar al Parlament tota la seva vitalitat, entendre que la principal força del catalanisme i de la nació resideix en el pluralisme i en el consens bàsic. I això exigeix entendre, sobretot —i entendre-ho per part de tots—, que autonomia i responsabilitat van unides. Vol dir que el Govern, el nostre autogovern, l'autogovern de Catalunya, és responsable davant dels ciutadans; vol dir que ha de tenir com a primera de les seves prioritats defugir el carreró sense sortida de la gesticulació, de la retòrica o de les invocacions a la reflexió; vol dir que, si no se surt d'aquest carreró sense sortida, els que han jugat amb la cultura de la queixa i amb l'enfrontament com a arma política essencial poden, jo crec que seran desbordats pels que juguin més seriosament i més conseqüentment a aquest enfrontament. Identificar autogovern i responsabilitat vol dir, senyores diputades i senyors diputats, projectes concrets, perspectives comunes, compartides més enllà de la legítima i necessària pluralitat i confrontació democràtica, vol dir traçar una via que, en aquest moment, des de la majoria no se'ns traça.

Senyores i senyors diputats, aquesta sessió tindrà més importància d'aquí a uns anys que no pas avui. Si existeix —com n'estem convençuts— una crisi catalana, una crisi d'orientació política general, una crisi d'autogovern, allò que hagin dit les diverses forces polítiques avui, en aquesta commemoració del desè aniversari del nostre Estatut d'Autonomia, serà la clau que

d'aquí a un temps ens podrà fer entendre si aquesta crisi s'ha deslloriat d'una manera positiva o ens ha conduït a una situació lamentable.

Moltes gràcies.

El Sr. PRESIDENT: Moltes gràcies, senyor Obiols. Pel Grup parlamentari de Convergència i Unió, té la paraula l'Illustre Diputat senyor Subirà.

El Sr. SUBIRÀ: Senyor President, senyores i senyors diputats, quan, fa uns quants mesos, la Junta de Portaveus va acordar fer aquesta sessió commemorativa del desè aniversari del referèndum de l'Estatut, va acordar també que aquesta sessió no tindria caràcter de debat, sinó que consistiria en una successió de posicionaments per cada grup polític. Jo em vull mantenir absolutament lleial a aquest compromís, i, per aquest motiu, em circumscriuré —tal com he vist que, per altra banda, també han fet els altres oradors— a la lectura d'aquesta intervenció preparada els darrers dies. Aquesta és la millor garantia que si, en el seu contingut —el d'aquesta intervenció—, hi ha quelcom que contradiu posicions d'altres grups, això no serà fruit d'haver caigut en la temptació de fer un debat, sinó que es deurà, simplement i nogensmenys, a un posicionament, a una valoració diferenciada, i així em sembla que podré aconseguir complir lleialment aquell compromís.

Entrem, doncs, en el tema. La data que avui commemorem és la culminació d'un procés llarg, que s'accelerà d'una manera notable i espectacular en els darrers anys del règim franquista, coincidint amb l'inici de la seva desintegració. No intentaré fer, ara i aquí, una glossa o un resum d'aquest procés des d'un punt de vista estrictament històric, primer perquè no és precisament aquesta la nostra feina com a diputats del Parlament de Catalunya —aquesta és la feina dels historiadors: alguns ho han fet; alguns, com el nostre col·lega Jaume Sobrequès, ja ho han fet, i molt bé, per cert—, i, segon, no ho intentaré perquè molts dels presents avui aquí van viure aquell procés de primera mà i com a protagonistes.

Deixin-me, però —això sí—, que, d'aquell procés, en destaquï uns pocs —dos, concretament— aspectes que em semblen molt importants políticament. Primer, va ser un procés que es va incardinar plenament, que va sintonitzar totalment amb les aspiracions populars en el sentit més ampli de la paraula; segur que no hauria estat possible aquell procés sense les mobilitzacions populars que posaven de manifest, de manera contundent i pacífica, la presència d'un poble que defensava les seves reivindicacions de manera decidida. Segon, va ser un procés que va anar sobrepassant, fins que es va començar la redacció del Projecte anomenat de Sau, va anar sobrepassant, dic, el que des dels poders centrals es volia donar a Catalunya per calmar les aspiracions d'autogovern; en aquest segon punt, m'hi voldria detenir un moment: en la declaració programàtica del primer govern de la monarquia trobem el primer intent d'administrar a Catalunya un succedani, i s'hi parla de —cito en castellà, perquè d'aquesta manera quedarà clar què és el que cito—: «reconocimiento institucional de todas las regiones y, en general, de las autonomías locales»; en aquesta mateixa línia cal inscriure el Decret del 18 de febrer del 77, de Creació del Consell General de Catalunya, que es fonamentava en la Llei de Bases de Règim Local vigent llavors.

És a dir, el poder central intentava reconduir l'aspiració d'autogovern de Catalunya en una línia d'acumulació d'autono-

mia local, pretenent oblidar que, entre aquesta —l'autonomia local— i l'autonomia política, hi ha una diferència específica que no es pot salvar per acumulació d'autonomia local. Aquest intent va quedar congelat en ser rebutjat per la quasi totalitat de les forces democràtiques i per bona part de l'opinió pública del país. De fet, es va produir una confrontació conceptual anàloga a la que s'havia donat a final de la segona dècada d'aquest segle, i, concretament, en el diari de sessions del Congrés dels Diputats del dia 28 de gener de 1919 es transcriu un dels debats sobre el projecte d'Estatut de Catalunya que s'estava discutint en aquells mesos; aquest dia s'hi produeix un intercanvi que és paradigmàtic, i, per això, em permeto recordar-los-el: el senyor Dato argumenta en el sentit d'«una amplia descentralizaci3n administrativa y plena autonomía local», i Cambó diu les següents frases —també les citaré en castellà, perquè quedi ben clar què és cita i què no ho és—: «Lo hubiésemos rechazado por deber de lealtad, porque partís del supuesto, absolutamente equivocado, de estimar que el problema de Cataluña es un problema de descentralización, y no es un problema de descentralización, sino un problema de soberanía. Cuando yo decía eso mismo desde el banco azul, no indignaba a nadie; dicho desde aquí, veo que os indigna a muchos». I, a continuació, Cambó s'estén a explicar que l'autonomia que vol Catalunya és l'autonomia política, que vol dir gaudir de trossos —bocins o trossos— de sobirania.

Com veuen, el debat conceptual és antic i molt clarament posat sobre la taula. En el procés el final del qual avui commemorem es va aconseguir un Estatut que configura una autonomia política, autèntica, en major o menor grau, això és discutible i valorable, però una autonomia política autèntica.

Salvat el parany de l'autonomia entesa com una simple descentralització administrativa o d'una autonomia local acumulada, sense capacitat legislativa i, per tant, sense la dosi de sobirania que permet parlar d'autonomia política, es va passar a la redacció del projecte d'Estatut que va aprovar l'Assemblea de Parlamentaris el 29 de desembre del 78, que el 25 d'octubre del 79 es va referendar a Catalunya, que el 29 de novembre el va aprovar el Congrés dels Diputats, i el 12 de desembre, el Senat.

Com veuen, he passat com un llamp per sobre d'uns mesos apassionants que tots vostès coneixen perfectament. Per què ho he fet? Perquè vull remarcar i subratllar un fet que expressaré amb paraules d'un historiador —present aquí també— que diu: «Dins d'aquest context», el context polític d'aquells moments, «l'Estatut assolit pels parlamentaris era el millor Estatut possible». I, més endavant, el mateix autor diu: «La seva plena acceptació no vol dir que hom hagi de renunciar a reformar-lo quan les circumstàncies polítiques ho facin possible». Jo no sé si m'atreiria a ser tan taxatiu a dir que era «el millor Estatut possible», però sí, entre els millors possibles, que no és tan fort, però també és molt.

De fet, la majoria de les forces polítiques presents avui aquí així ho varen entendre i varen recomanar el vot afirmatiu en el referèndum. Algú té algun dubte que les posicions de partida no eren molt allunyades? Algú creu que no es va fer un enorme esforç per superar la incomprensió, la por atàvica a la pèrdua de poder per part d'uns i, per part dels altres, un grandíssim esforç per remoure obstacles, renunciant a aspiracions justes i legítimes, encara que no essencials? Nosaltres creiem que aquesta

voluntat de pacte va ser present per totes dues parts; és més, no podem interpretar l'Estatut del 79 més que com la concreció d'una voluntat de pacte d'Estat que feia possible el progrés cap a la consolidació de la democràcia. O s'entén així, o no s'entén absolutament res.

Però ara arribem a un altre punt cabdal, que explica —almenys en part— el que ha passat després: el pacte que es va concretar en l'Estatut del 79 era un pacte entre desiguals; no era un pacte entre iguals, era un pacte entre desiguals. Jo no entraré ara —perquè ja es va fer en aquesta Cambra el febrer del 87, i també ho ha fet, magistralment, Josep Maria Puig Salellas en una ponència seva que es titula «Reflexió jurídica sobre la neutralització de l'Estatut»— en l'anàlisi dels mecanismes que, sistemàticament aplicats pel Govern central, la part potent dels qui van pactar, han portat a la situació actual d'erosió de l'Estatut. Insisteixo que no ho faré perquè ja ha estat feta, aquesta anàlisi, i és prou coneguda, la nostra posició, per tothom. El que sí que vull fer és detenir-me un moment en com es podria capgirar aquesta situació d'interpretació a la baixa del nostre Estatut.

Senyores i senyors diputats, el problema és el següent: dues realitats —Catalunya i l'Estat espanyol— arriben a un pacte fruit de la pressió popular i política, moral i històrica, per un cantó, i de la situació política de desmuntatge d'un sistema, de la necessitat de neutralitzar un problema important i de legitimar i estabilitzar un procés de democratització, per l'altre cantó. Aquest pacte dóna, com a resultat, un text legal: l'Estatut; però cap text legal és complet en ell mateix, ni és absolutament precís i autoexplicatiu, i per tant, del pacte, també necessàriament n'ha de formar part —i en forma part— un tarannà interpretatiu del text legal.

A partir d'aquell moment, el moment del pacte, es posen en funcionament els reflexos i les decisions —més o menys explícites, en la seva formulació, però eficacíssimes en la pràctica— de recuperació, per l'Estat, d'allò que va cedir en el pacte. És la part forta, i ho va aconseguint un pas darrere l'altre.

Què ha de fer, la part feble?, aquella que veu com es va retrocedint en allò que va assolir amb esforç i sacrifici d'algunes de les seves posicions? La primera possibilitat real que se li obre és la negociació, la renegociació del pacte; no principalment per millorar-lo, sinó, simplement, per restituir-lo al seu estat original. I aquí s'obren dos camins, que només són diferents aparentment. Un és l'eliminació de les formes d'erosió de l'Estatut, la desaparició dels mecanismes d'involució autonòmica: l'abús del concepte de bases, l'eliminació de fet de les competències exclusives, la utilització abusiva de les facultats de coordinació econòmica, la utilització també abusiva dels pressupostos generals de l'Estat per saltar-se les competències autonòmiques —llegeixi's «subvencions»—, forçar l'autonomia a subscriure convenis amb l'Administració central per tractar, per actuar en competències autonòmiques, abusar dels avantatges processals de l'Estat en les confrontacions davant el Tribunal Constitucional, o l'escanyament econòmic en el finançament.

Un dels camins és, doncs, l'eliminació de tots aquests mecanismes d'involució, o dels que es puguin eliminar. És a dir, negociar un canvi d'actitud que permeti retornar a l'esperit del pacte estatutari del 79. L'altre és el plantejament d'una reforma del text estatutari, i intentar una redacció més precisa que elimini la possibilitat d'interpretacions laminadores de l'autonomia, i la meva opinió, senyores i senyors diputats, és que aquest segon

camí només és viable si s'ha fet un progrés considerable en el primer camí, per la senzilla raó que l'interlocutor és el mateix en tots dos casos. Si l'interlocutor —el Govern central— se sent confortablement instal·lat en el seu tarannà d'involució autonòmica, no és probable que se senti gaire inclinat a donar sortida positiva a una reforma de l'Estatut que tindria com a objectiu impedir-li, fer-li més difícil o, idealment, impossible aquella involució.

Per tant, totes dues vies convergeixen en una: intentar aconseguir un viratge en la voluntat política d'erosió de l'autonomia i retornar, en primer lloc, a l'esperit del pacte del 79, i un cop aconseguit això, amb la mateixa tònica, emprendre una reforma de l'Estatut que el clarifiqués, el fes més precís, i eliminés les llacunes i les imprecisions, i les insuficiències que han fet possible el procés involutiu.

O bé, hi ha una altra alternativa, que és recomençar allò que va donar força a Catalunya en l'origen del procés que avui commemorem: una alternativa que no em sembla desitjable, però que no és descartable a priori. No és cap altra que endegar de nou la important mobilització popular que va donar força a Catalunya en aquells moments. He dit fa un moment que aquest darrer camí no em sembla desitjable, perquè no hi ha dubte que aquesta mobilització no és innòcua; tindria costos, entre altres raons, perquè és molt diferent mobilitzar una societat en un moment de canvi accelerat, com eren els anys 75, 76, 77 i 78, o mobilitzar-la en un moment de funcionament substancialment normal d'aquesta societat. Però, atenció!, aquesta alternativa no innòcua tampoc és impossible. Aquesta societat, que funciona, que treballa, que viu cada cop millor, pot estar en condicions de seguir la iniciativa dels seus líders polítics en un nou procés de reivindicació institucional, entre altres raons, perquè la territorialització del poder polític és una actitud de progrés vital que molta gent pot compartir.

Per tant, només hi ha dos camins: el retorn, per la negociació, a una interpretació i aplicació de l'Estatut lleial al pacte del 79 —amb una reforma complementària del text o no—, i, l'altra, una nova mobilització per tal de reiniciar la negociació institucional del repartiment territorial del poder polític.

Nosaltres continuem apostant per la primera d'aquestes dues vies. Per què?: no només pels costos socials i els riscos de la segona, sinó perquè, per nosaltres, l'Estatut és una eina al servei d'una causa, i no una finalitat en ell mateix, i l'eina, malgrat que avui estigui oscada, és l'eina que tenim, i hem de continuar treballant-hi. La prova és que aquest Estatut, malgrat les seves osques i les tècniques d'erosió descrites, ha permès moltes coses, moltes coses concretes, que vostès coneixen molt bé, i els ciutadans també. Facin un repàs sincer de com estava la societat catalana ara fa deu anys en el terreny lingüístic, en el terreny cultural, en el terreny de l'acceptació generalitzada de fet nacional català, i veuran fins a quin punt aquest Estatut, el millor possible llavors, el que tenim ara oscat i erosionat, ha permès progressar en allò que és fonamental per a un nacionalista: en l'acceptació més general i amb més naturalitat del fet nacional. Una acceptació aconseguida de la manera més sòlida, que no és altra que l'adhesió dels ciutadans al seu autogovern. Per això necessitem que l'Estatut funcioni, que funcioni cada dia millor, evitar les sotragrades, si són evitables, i si això és possible, que duri, perquè una de les qualitats més importants —encara que poc espectaculars— dels instruments polítics és que durin, i

aquest instrument —l'Estatut— porta durant deu anys.

Per això la nostra aposta continua essent —encara que no podem descartar l'altra— la negociació, el diàleg per a la millora del finançament, per a la utilització correcta del concepte de bases, el finançament correcte de la sanitat, el finançament degut —fixin-se que no dic «correcte», sinó que dic «degut»— de la normalització lingüística, la millora en el plantejament autonòmic de l'ordre públic, la utilització correcta de la política pressupostària, la interpretació autèntica de les competències exclusives, la presència autonòmica en la formació de la voluntat política en relació amb la Comunitat Europea, i un llarg i tossut etcètera que tots vostès coneixen molt bé.

Avui commemorem l'estrena d'una eina que ha estat molt útil, malgrat que se'ns ha oscat, però nosaltres continuem encara pensant que es pot tornar a afilar. I si, això, ho aconseguim en un grau suficient, pot durar molts anys —res és etern en política, però pot durar molts anys. Per això pensem, per això estem, com sempre, disposats al diàleg, a l'acord, perquè pensem que és preferible millorar l'estat de l'eina que tenim que córrer l'aventura de llançar-la per intentar tenir-ne una d'hipotèticament millor.

Per continuar en aquesta actitud —que pensem que és la millor per al país—, només cal que no ens la converteixin, aquella eina, en inservible o que no se'ns obligui a constatar que no pot ser retornada a com era quan la vàrem pactar ara fa deu anys.

Moltes gràcies, senyor President, senyores i senyors diputats.

El Sr. PRESIDENT: Moltes gràcies, senyor Subirà. El Molt Honorable President de la Generalitat té la paraula.

El Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT (Jordi Pujol i Soley): Molt Honorable senyor President, senyores i senyors diputats, deu anys és una data que sempre convida a la commemoració i que, fins i tot, convida al festeig joiós. Es pot estar més o menys d'acord amb el que ha passat durant deu anys, però el simple fet de durar deu anys, que una cosa duri deu anys ja és digne de ser commemorat i de ser festejat. Durar és, com se'ns acaba de dir, la primera condició de l'eficàcia política; això sol és important.

Celebro, per tant, que el Parlament de Catalunya hagi pres la iniciativa de fer aquesta commemoració, a la qual el Govern de la Generalitat i jo mateix ens hem afegit amb goig. I ara, com a President de la Generalitat, contribuiré a aquesta commemoració amb una intervenció feta en un sentit de continuïtat i de serenitat i, evidentment, sense entrar gens ni mica en res que es pogués ni assemblar a la polèmica política, tot i haver-hi estat en algun cas abundantament convidat.

Bé, he dit algun cop que mai no havíem tingut tant durant tant de temps, i ho repeteixo avui: mai no havíem tingut tant durant tant de temps. Aquesta afirmació és positiva, és ben positiva, però no justifica cap mena d'exaltació, ni d'exultació. Des del 1714 fins avui el nostre poble ha estat tan desproveït de reconeixement i de poder, fins i tot tan amenaçat en la seva identitat que aquesta afirmació, la que mai havíem tingut tant durant tant de temps, agafa un sentit molt relatiu. Estem millor ara que fa deu anys? Evidentment que sí, i ens n'hem de felicitar i per això fem la commemoració. Es configura l'Estatut com ara fa deu anys i abans molts pensàvem que seria? No, això no. Amb aquest Estatut i amb la forma que s'aplica, hem arribat al final del camí de la reivindicació nacional de Catalunya? Ro-

tundament, no! No hem arribat al final, no som de molt al final del camí. Però, per altra banda, durant aquests deu anys aquest Estatut, tot i la seva aplicació molt a la baixa, ha estat allò que dèiem una eina per construir Catalunya? En part, sí. En part, només? En part només, però en part sí i també això justifica aquesta commemoració.

Nosaltres tenim avui un sentit de país molt més difós que no pas abans; difós vull dir molt més estès, no prou fort, pel meu gust, però més difós, hi ha més gent que, d'una manera natural, es reconeix, té un sentit de pertinença a Catalunya. I el coneixement de la llengua ha progressat, sensiblement, d'una manera insuficient en molts aspectes, per exemple, i especialment, en l'ús social de la llengua, però el progrés hi ha estat i important. I el reconeixement institucional dintre de Catalunya, es podrà..., a vegades ens podem lamentar de moltes i de tantes coses —i jo participaré en determinades crítiques que ens podem fer nosaltres mateixos—, però el reconeixement institucional, a nivell, doncs, de la realitat del país de cada dia, ha crescut; és molt diferent ara de fa deu anys. I el prestigi internacional, mai com ara Catalunya havia tingut el prestigi internacional que ara té; no dic que no el tinguessin abans un català o dos o tres individualment, com unes grans personalitats d'abast universal, però el prestigi de Catalunya, com a país, evidentment és ara molt superior al que no havia estat mai, almenys durant molt i molt i molt de temps.

I durant aquests deu anys hem patit una crisi molt profunda, hem sofert cops duríssims —i abans s'ha fet referència a alguns d'ells—, el país ha passat moments molt difícils, però s'ha recuperat, i s'ha recuperat amb energia, amb molta energia, i amb molta creativitat i amb moltes ànsies de futur. Hi ha hagut una millora molt important dels equipaments i de les infraestructures i del benestar. Que tot això no és suficient, que no n'hi ha prou? D'acord, però no seria just ni respondria a la realitat negar, silenciar o amagar, amagar-nos a nosaltres o intentar amagar a la població tot el que durant aquests deu anys ha passat en tots aquests sentits, també en aquest de la millora dels equipaments, del benestar, de les infraestructures. I durant aquests deu anys s'ha consolidat a Catalunya una cosa molt important, que és una bona convivència en el país, una bona convivència i, justament, Catalunya era un país on es donaven molts elements tendents a la ruptura comunitària; es donaven molts factors que podien conduir a una situació, convivencialment parlant, difícil; una situació molt perillosa, i no ha estat així.

Vol dir que tot això és mèrit de l'Estatut? No. Però hi ha contribuït, d'això no hi ha dubte. També hi ha contribuït i hi han jugat altres coses, altres fets, altres institucions, no directament vinculades a l'autonomia, però que l'Estatut i la Generalitat, que és el seu, el seu òrgan principal, hi han contribuït: d'això no hi ha cap mena de dubte. L'Estatut ha estat utilitzat, durant aquests anys, com a eina per a tot això i com a marc per fer tot això, i, per tant, això és un altre motiu per commemorar el seu desè aniversari i judicar-lo positivament.

I hi ha una cosa clara: durant aquests deu anys hem salvat allò que és essencial, i ho hem enfortit. Què és el que és essencial? És allò que fa que siguem el que som, i això és avui més fort i està més garantit que ara fa deu anys. Ara, amb la perspectiva dels deu anys, que no sempre ajuda a veure les coses millor, perquè a vegades ens oblidem de les situacions de com eren realment, podem pensar que no és ben bé així, però és

així. Ara, el que, diguem-ne, tot allò que pot ser l'explosió d'un entusiasme que mai no se sap quan durarà i que ens quedem amb la realitat, amb el que veritablement en podem dir el greny, la roca ferma de les coses, la realitat tal com és, de fet, ara, avui, veiem que en aquest punt concret que és l'essencial —que és l'essencial— per al país —i que, òbviament, per a mi, com a nacionalista és l'essencial—, que és saber si allò que fa que som el que som és avui més fort o menys fort que aleshores, jo crec, amb tota sinceritat, que això s'ha salvat, i que això s'ha enfortit.

És veritat que potser, o molt probablement —de fet, en certs aspectes amb tota seguretat—, algunes il·lusions o alguns entusiasmes han baixat de to. És veritat que en topar amb la realitat o bé, molt probablement o molt segurament, errors nostres del nostre poble, col·lectius, de tots nosaltres o de persones o de sectors determinats, o que també les oposicions exteriors, que indubtablement hi són, ens han donat una percepció més rebaixada del que ara per ara podem assolir, podem aconseguir.

Però torno a dir, i no com a conseqüència d'un moviment d'entusiasme que no sap, no se sap, realment, què hi ha a sota, fins on arribarà, quan pot durar, sinó per un fet, ja molt establert en la normalitat, torno a dir que allò que és essencial, és a dir, la llengua, la consciència col·lectiva, l'actuació social, la convivència, la vitalitat del país, la joia de viure i les ganes de fer, tot això que és essencial, tot això s'ha mantingut; és més, jo crec que s'ha enfortit.

I és aquesta realitat, en conjunt positiva, del nostre país el que ens permet fer aquesta commemoració —com abans els deia—, no amb esperit d'exaltació o d'exultació, però sí amb una joia serena i amb confiança, amb confiança en nosaltres mateixos, sobretot, en el nostre poble, en la seva capacitat de recuperació —que l'ha demostrada en més d'un aspecte—, en la seva adhesió a la seva identitat i en el seu esperit convivencial i obert. També ha demostrat la seva capacitat de fer servir totes les eines de què disposa per sobreviure i per enfortir-se. I és aquesta confiança, és la serenitat que pot donar aquesta confiança, i també la força que dóna aquesta confiança la que ens ha de permetre continuar lluitant contra tota mena de marginació i de discriminació, contra tota mena de problemes econòmics i socials, i que es pot permetre de continuar lluitant pel nostre reconeixement nacional. I de fer això sense, no dic sense presses en el sentit que no tinguem pressa, que sí que en tenim, però almenys sense precipitació; fer-ho amb continuïtat, sense crispacions, sense violència, sense ressentiments, amb la seguretat íntima, que ens ve, a més, confirmada per aquesta evolució que els deia, que les nostres possibilitats de reeixir com a poble, com a nació, com a societat són molt reals.

Bé, jo deia: això ens dóna més força, més tranquil·litat d'esperit, més serenitat també per continuar lluitant, perquè —i això sí que és veritat— hem de continuar lluitant. Ja he dit que som lluny del final del camí, som lluny del final del camí o lluny del sostre, per emprar un terme més sovint usat per la classe política, lluny del sostre que pretenem. Fa prop de tres anys vaig definir aquest sostre i ara ho torno a fer, ho torno a fer des d'aquest mateix lloc, amb tota la solemnitat que aquest acte i aquesta tribuna donen; fa prop de tres anys vaig definir aquest sostre i ara el torno a definir amb els dotze punts que vaig anunciar, aleshores, aquí mateix, i n'estem lluny, d'aquest sostre, n'estem lluny. I estem lluny també de superar alguns dels pro-

bles tradicionals, clàssics de la nostra inserció en el conjunt d'Espanya, que era una altra de les coses —era i és, en bona part—, una altra de les coses pendents, no ja únicament de la conjuntura política de fa deu anys i de la conjuntura política d'ara, sinó d'una llarga història.

Des de la serenitat que reclamem i des de la consciència d'allò que algun cop se n'ha dit la força tranquil·la i serena de Catalunya, i des de la consciència també —i, això, ho vull subratllar— que els règims i les majories i les conjuntures i les modes i fins i tot, si tant m'ho fan dir, els textos legals passen però Catalunya no passarà, des de la mentalitat de corredor de fons, jo convido el poble de Catalunya, un cop feta aquesta felicitat commemoració, a recollir-se i a pensar, a recollir-se i a actuar, naturalment, però a recollir-se també i a pensar com ara podem treure més profit de l'Estatut que tenim i com el podem millorar. Com podem fer respectar aquell esperit d'ara fa deu o dotze anys, evidentment més generós envers Catalunya que el que ara domina a nivell d'Estat, i, naturalment, en aquest acte que, certament, jo també hi estic d'acord, és molt més de reflexió, hauria de ser més de reflexió que no pas de polèmica, no ho cal dir-ho, d'una reflexió que, evidentment, ha de portar a l'acció, també convido el poble de Catalunya, des d'aquest Parlament, però des de totes les seves instàncies i en tots els seus àmbits a escrutar les nostres pròpies falles, indecisions i febleses.

Demano que aquesta sigui una reflexió feta en profunditat, no només en el sentit més limitat de la paraula política. Cal preguntar-se per què, per exemple, cal preguntar-se per què sempre la geografia del poder espanyol, que no rau només a Madrid, no inclou mai Catalunya, ni ara ni fa anys —ni fa deu anys, per exemple—, ni durant dècades, ni durant segles. Per què? O bé cal preguntar-se per què les nostres aportacions al progrés d'Espanya, que han estat i són moltes i molts importants, no solen ser valorades de veritat. O per què nosaltres, els catalans, històricament, tendim a desapropiar, de vegades, oportunitats importants. Per què certs recels espanyols estan sempre centrats només en nosaltres, com si fóssim una mena de punt de fixació, d'abscés de fixació de determinats malestars que ens depassen, evidentment, que no són pròpiament els nostres?

Caldria preguntar-nos per què la confiança entre Catalunya i la resta de l'Estat sovint es fa difícil, no ara només. Per què es fa tan sovint difícil? De qui i de què és culpa tot això? Naturalment, també cal preguntar-se per què, malgrat tot això, Catalunya va endavant. Perquè, de fet, hi va molt més, i potser a vegades això explica alguna reacció de molts altres indrets de l'Estat.

Cal preguntar-se per què és un cas quasi únic, a l'Europa occidental, de nació sense Estat, amb força lingüística i cultural, amb potència econòmica i amb prestigi internacional. És una de les dificultats de Catalunya, de vegades, que el que nosaltres som avui a Europa —a l'Europa occidental, si més no— és un fet prou insòlit, molt important i molt valorat. Però cal preguntar-se per què som això, quasi l'únic cas d'aquests a l'Europa occidental; cal preguntar-se per què Catalunya és un país que sap combinar el sentit de la tradició amb la modernitat, l'arrelament amb la projecció..., tot això, Catalunya ho té, i ho té molt, i els de fora ho perceben i ho admiren, de vegades amb

més claredat que nosaltres mateixos. I cal preguntar-se també —també cal preguntar-s'ho— per què, malgrat tot el balanç de Catalunya, de la Catalunya moderna —de la qual nosaltres, la nostra generació, les nostres generacions i aquest Parlament, òbviament, representen un moment especialment decisiu—, per què el nostre balanç, el balanç de la Catalunya moderna, és positiu, i francament positiu, que ho és. I cal preguntar-se com, comptant amb aquesta realitat positiva que és la Catalunya d'avui, definim uns objectius realment ambiciosos per al nostre país i per a la nostra societat, en tots els ordres —en l'econòmic, en el cultural, en l'ètic, en el polític— i en tots els àmbits —el pròpiament català, el de l'Estat, el d'Europa.

Jo —ho repeteixo—, en aquesta sessió, que no és una sessió, diguem-ne, d'enfrontaments polítics partidistes —encara que en algun moment ho hagi pogut semblar—, ni és tampoc una sessió, diguem-ne, òbviament, de cap manera, de confrontació en cap terreny, però que, evidentment, entenc que, efectivament —com s'ha dit—, hauria de ser alguna cosa més que només una expressió una mica solemne d'aquesta efemèride, jo, una de les coses que sí que fa temps que estic demanant, que demano no solament a aquest Parlament i no solament als grups polítics, sinó al país en general, als seus sectors capaços de crear opinió, als seus sectors capaços de crear cos de doctrina, als seus sectors, en fi, amb una especial sensibilitat, als sectors que tenen una funció directiva, d'ordre moral, d'ordre espiritual, d'ordre artístic, d'ordre cultural, d'ordre intel·lectual, els demano aquesta reflexió, la reflexió sobre el moment polític actual, però també la reflexió sobre les arrels profundes d'aquest moment polític actual.

O sigui, que vostès ja s'adonen que, més enllà d'aquesta commemoració —que, per molts motius, és benvinguda i joiosa—, i evidentment més enllà de la política de cada dia, demano al país una nova mobilització moral, una nova construcció intel·lectual i cultural, una nova estrebada a la nostra consciència de poble, no només per eixamplar l'acció del nostre Estatut, sinó, sobretot, per posar més alt el sostre de la nostra ambició col·lectiva. I l'Estatut, a tot això, ens hi ha d'ajudar; un Estatut, s'entén, un Estatut no retallat en la seva interpretació, encara ens hi pot ajudar més.

Lluitarem perquè aquest Estatut no rebaixat sigui el nostre Estatut; aquest, i no un altre. A través de la seva màxima institució representativa —és a dir, d'aquest Parlament—, vull acabar felicitant el poble de Catalunya per aquest desè aniversari del nostre Estatut, per l'exemple de convivència, de serenitat, d'esperit de progrés que ha donat durant aquests deu anys, i per l'exemple que ha donat, també, de sentiment de pàtria i de fidelitat a la identitat nacional, i li desitjo, al poble de Catalunya —ho desitjo a tots nosaltres—, la fortalesa i l'energia, la tenacitat i la paciència, l'audàcia i la duresa que ens caldran per tal d'assolir el sostre de llibertat, d'autogovern i de reconeixement al qual, amb tot el dret, aspirem.

Moltes gràcies.

El Sr. PRESIDENT: Moltes gràcies, Molt Honorable senyor President.

S'aixeca la sessió.

(Són tres quarts de dues del migdia i quatre minuts.)

2.ª EDICIÓ

Jaume Sobrequès
Francesc Vicens
Ismael E. Pitarch

Prefaci dels M. H. Srs.
Heribert Barrera
i Miquel Coll i Alentorn

Publicacions
del Parlament
de Catalunya

Barcelona 1987. 504 pàgines. ISBN 84-505-6832-3
Preu: 10.000 PTA.

Paper couché i rellegadura en
símil pell, estampada a 4
colors, protegida amb
sobrecoberta d'ace-
tat transparent

231
fotos a tot color
i a tota plana, originals
de Francesc Català i Roca
i altres fotògrafs i arxius

78 fotos històriques en blanc
i negre, reproduïdes en bitò

15 gràfics i esquemes sobre l'organització
i el funcionament parlamentaris

C O N T I N G U T

Prefaci del M. H. Sr. Heribert Barrera
Prefaci del M. H. Sr. Miquel Coll i Alentorn

**La institució parlamentària en la
història de Catalunya**, per Jaume
Sobrequès i Callicó

Origen
Major edat el segle XIII
El funcionament de les Corts Medievals
L'època d'or de les Corts
Les Corts i la crisi del segle XV
Les Corts escenari del redreçament
polític
Progressiva decadència de les Corts els
segles XVI i XVII
La desaparició definitiva de les Corts

El Palau del Parlament, per Francesc
Vicens

La Ciutadella de Felip V
Un segle i mig de repressió

L'arsenal de la Ciutadella
D'arsenal a palau reial
De palau reial a Museu
La instal·lació del Parlament durant la
República
L'etapa actual

El Parlament de Catalunya, per
Ismael E. Pitarch

I. Crònica del Parlament
*El parlament de la Generalitat restaurada
(1932-1939)*
Composició del Parlament
Esdeveniments històrics més importants
en la vida del Parlament
La funció legislativa
La funció de control
Altres funcions del Parlament
El Parlament de la Generalitat restablert
Les eleccions al Parlament de Catalunya

II. Les funcions del Parlament
La naturalesa i la funció del Parlament
El sistema d'autogovern de Catalunya
Característiques del Parlament
La funció i les competències legislatives
del Parlament
Les funcions de creació, control i impuls
de l'acció política i de govern
La funció electiva
La funció integradora i solidària
El funcionament del Parlament
L'elecció del Parlament
Els diputats
La seu i el temps de treball
Els òrgans del Parlament
El sistema de treball i de decisió
El procediment legislatiu del Parlament
El control i l'impuls polític de l'acció de
govern
La publicitat i el coneixement del
Parlament
Els serveis del Parlament

MANUAL PARLAMENTARI

Publicacions del Parlament de Catalunya
21,5 x 17 cm.

Collecció de fulls intercanviables i actualitzables amb les referències de consulta més freqüent per al treball parlamentari.

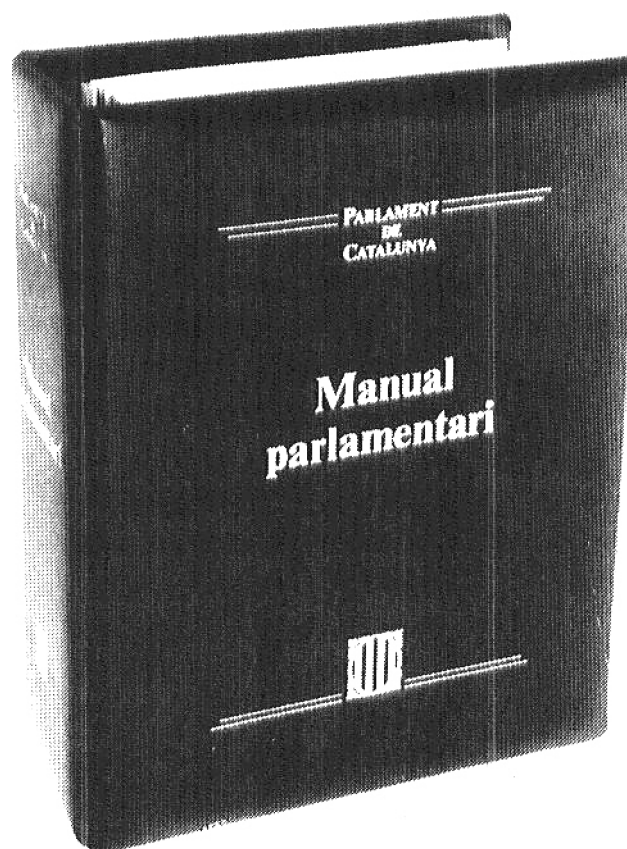
Cada full porta en lloc destacat l'índex de la secció, la subsecció i l'apartat a què pertany, i, si escau, un número de foli, de manera que no hi hagi dubtes quant a la seva col·locació.

L'obra consta de :

- Arxivador de plàstic termosoldat estampat en or i amb anelles, amb capacitat per a 500 fulls.
- Separadors de seccions de cartolina plastificada.
- Blocs de fulls corresponents a una secció o una subsecció tancats en bosses de plàstic soldades.

SECCIONS

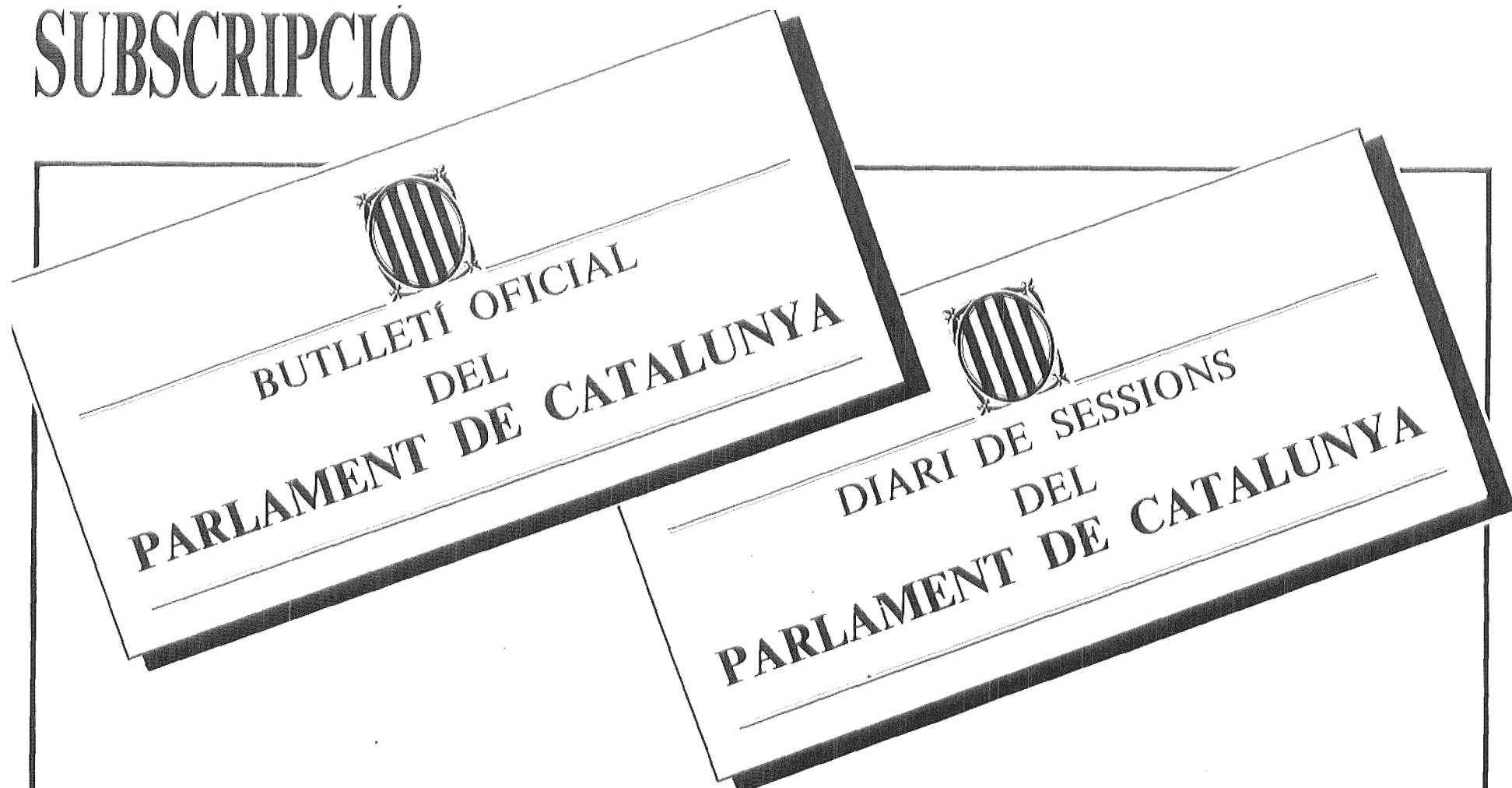
- Normes bàsiques
 - Constitució Espanyola
 - Estatut d'Autonomia de Catalunya
 - Lleis de Desenvolupament Bàsic de l'Estatut
 - Normes d'Autonomia Reglamentària del Parlament
 - Lleis Orgàniques de l'Estat
- Els Diputats i els Grups parlamentaris
 - Resultats Electorals
 - Diputats de la Legislatura Actual
 - Grups Parlamentaris
- Els òrgans de la Cambra
 - El Ple del Parlament
 - El President i la Mesa del Parlament
 - Junta de Portaveus
 - Diputació Permanent
 - Comissions Parlamentàries
 - Comissions permanents legislatives
 - Comissions permanents no legislatives
 - Comissions de legislatura
 - Comissions creades per llei
 - Comissions d'investigació
- Règim i govern interior i serveis del Parlament
 - Estatuts de Règim i Govern Interior
 - Normes Complementàries de Règim Interior
 - Horaris Generals i Calendari Parlamentari
 - Organigrama dels Serveis del Parlament
 - Gabinet de Presidència
 - Oficialia Major del Parlament
 - Serveis Generals
 - Servei d'Oïdoria de Comptes i Caixa
- El treball parlamentari
 - Resum de Dades del Treball Parlamentari
 - Índex de Tramitacions
 - Referència dels Textos Aprovats en Anteriors Legislatures
- Directori institucional
 - Generalitat de Catalunya
 - Administració de l'Estat a Catalunya
 - Principals Serveis d'Administració Local de Catalunya
 - Altres Institucions de Catalunya
 - Institucions i Administració Central de l'Estat
 - Parlaments i Govern Autònoms
 - Organismes Internacionals

PREUS

	PTA
— Obra completa, amb els 457 fulls editats fins ara	1.500
— Arxivador	200
— Joc de separadors	60
— Blocs de fulls disponibles:	
A.1 Constitució Espanyola (i Índex analític)	220
A.2 Estatut d'Autonomia (i Índex analític)	100
A.3 Lleis de Desenvolupament Bàsic (Conté:	
A.3/1 Llei del Parlament, el President i el Consell Executiu de la Generalitat (i Índex analític)	
A.3/2 Llei del Consell Consultiu de la Generalitat (i Índex analític)	
A.3/3 Llei del Síndic de Greuges (i Índex analític)	
A.3/4 Llei de la Sindicatura de Comptes (i Índex analític)	
A.3/5 Llei de Finances Públiques de Catalunya (i Índex analític)	
A.3/6 Llei de Normalització Lingüística a Catalunya (i Índex analític)	280
A.4 Normes d'Autonomia Reglamentària del Parlament (Conté:	
A.4/1 Reglament del Parlament de Catalunya	
A.4/2 Apèndix del Reglament del Parlament	
A.4/2.1 Normes interpretatives o supletòries dels articles del Reglament del Parlament	
A.4/2.2 Normes supletòries dels preceptes del Reglament del Parlament	
A.4/3 Índex analític del Reglament del Parlament i de l'Apèndix del Reglament)	150
A.5 Lleis Orgàniques de l'Estat (Conté:	
A.5/1 Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional, i Índex analític)	75
B.2 Diputats de la Legislatura Actual (Edició 01.12.84)	420
B.2 1.ª actualització (01.03.86)	45
C. Els òrgans de la Cambra	75

SUBSCRIPCIÓ

CONDICIONS

La subscripció és anual, per anys naturals. El període de subscripció fineix, doncs, el 31 de desembre de cada any. Les altes produïdes durant el curs de l'any es comptaran, als efectes de cobrament, des de la primera setmana de cada trimestre natural, sigui quina sigui la data de subscripció dins aquest trimestre.

La tramesa regular dels exemplars de subscripció començarà en rebre's l'import corresponent i la butlleta de subscripció degudament emplenada.

El subscriptor que no renovi la subscripció abans del venciment serà donat de baixa; tan bon punt es rebrà l'import de la renovació es reprendrà la tramesa del Butlletí, però sense dret als exemplars no rebuts.

L'Administració de les publicacions oficials del Parlament pot modificar en qualsevol moment el preu de subscripció, el qual tindrà efectes, per als subscriptors ja donats d'alta, a partir de la primera renovació de subscripció. Els preus de subscripció vigents consten al peu d'impremta de cada número de les publicacions oficials.

BUTLLETA

Nom

carrer num.

telèfon població codi postal

desitja subscriure's al ☐ BUTLLETÍ OFICIAL DEL PARLAMENT DE CATALUNYA
☐ DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA
☐ BUTLLETÍ OFICIAL i al DIARI DE SESSIONS (subscripció conjunta)

d'acord amb les condicions establertes i els preus vigents,

a partir del dia de de fins al dia 31 de desembre de 198....

Amb aquesta finalitat, i amb data de de 198 envia

per núm. la quantitat de pessetes
(gir/xec al portador)

..... de de 198 ...

Signatura

BUTLLETÍ OFICIAL
i
DIARI DE SESSIONS
DEL PARLAMENT
DE CATALUNYA

Palau del Parlament
Parc de la Ciutadella
08003 Barcelona